

Forældre- samarbejde i daginstitutioner

RAPPORT

© 2024 Danmarks Evalueringsinstitut
Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Bestilles hos: Danmarks Evalueringsinstitut
www.eva.dk

Forældresamarbejde i daginstitutioner
ISBN (tryk): 978-87-7182-764-4
ISBN (www): 978-87-7182-763-7

Tryk: Stibo Complete
Design: Essensen / Illustrationer: Ellen Kronika

Indhold

Derfor er forældresamarbejde vigtigt	4
7 hovedresultater	6
5 opmærksomhedspunkter i fremtidens forældresamarbejde i daginstitutioner	11
<hr/>	
TEMA 1 – Et velfungerende forældresamarbejde	13
Lederes og forældres oplevelser af forældresamarbejde – nu og tidligere	14
Tillid	14
En god dialog	15
Et fleksibelt samarbejde	17
<hr/>	
TEMA 2 – Dialog og vejledning	19
Forskelle i forældres ønsker til dialog og vejledning	20
Forældres forskellige ønsker til vejledning	22
Udvalgte forældregrupperes ønsker til vejledning	25
<hr/>	
TEMA 3 – Organisering af forældresamarbejdet	27
Opstart	28
Forældresamtaler	29
Dialog i hverdagen	29
Sociale aktiviteter	31
Forældremøder	32
Digital kommunikation	34
<hr/>	
Litteraturliste	37
<hr/>	

Derfor er forældre-samarbejde vigtigt

I Danmark lever hovedparten af alle 0-5-årige børn deres hverdagsliv både i dagtilbud og hjem. Børns trivsels- og udviklingsmuligheder bliver derfor skabt i et samspil mellem disse to arenaer og ikke mindst i samarbejdet mellem pædagogisk personale (fra nu af personale) og forældre. For at gøre de muligheder så gode som muligt er der et stort potentiale i, at personale og forældre deler erfaringer og samarbejder om deres forskellige indsigter i barnets liv og perspektiver (Larsen, 2005; Larsen m.fl., 2014; Munck & Marschall, 2023a, 2023b; Kousholt, 2014, 2017). Undersøgelser viser, at et sådant forældresamarbejde bidrager til, at barnet oplever at have en sammenhængende hverdag og et godt og trygt børneliv (EVA, 2016, 2017; Christoffersen m. fl., 2014; Matthiesen m.fl., 2021; Ringsmose, 2014).

Afsættet for forældresamarbejde har ændret sig

I 2015-2016 gennemførte Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) en undersøgelse af forældresamarbejde i daginstitutioner set ud fra daginstitutionslederens (fra nu af ledere) og forældres perspektiver. Der er sket meget på dagtilbudsområdet siden da. I 2018 kom en ny dagtilbudslov, der bl.a. tilføjede en ekstra dimension til forældresamarbejdet med fokus på, at personalet vejleder forældre i at understøtte deres barns udvikling og læring (Børne- og Socialministeriet, 2018; Juhl m.fl., 2023). Denne dimension taler ind i en politisk dagsorden om tidlig indsats – også i hjemmet og faciliteret af forældrene (Børne- og Socialministeriet, 2018, 2019; Børne- og Undervisningsministeriet, 2023; EVA, 2024a, 2024b; Gulløv & Kampmann, 2021; RFBL, 2017). Samtidig peger undersøgelser på en voksende trivselsskrise blandt børn og unge (Børne- og Undervisningsministeriet, 2023, 2024; Holstein m.fl., 2021; Jeppesen m.fl., 2020; Madsen m.fl., 2023). Fagprofessionelle og kommuner oplever, at der er sket en stigning i andelen af børn i udsatte positioner i landets dagtilbud, hvor der bliver peget på tidlig

indsats i et tæt samarbejde med forældrene som en del af løsningen (EVA, 2022, 2024a, 2024b; Ringsmose & Svinth, 2019). Derudover har medier, undersøgelser og offentligheden i den senere årrække fokuseret på udfordringer med kvaliteten i daginstitutioner, hvilket bl.a. har fået forældrenes landsorganisation (FOLA) til at kræve flere ressourcer til disse (EVA, 2020; Lindeberg m.fl., 2023; Nielsen, 2023; Thyrrim. fl., 2019). Endelig har COVID-19-pandemien medført, at rammerne for forældresamarbejde flere steder fortsat er forandret i daginstitutioner – fx i form af fastholdelse af afleverings- og hentesituationer udenfor (se fx Lynggaard, 2021; Nielsen & Grangaard, 2022).

Forældresamarbejde i dag – praksis, udfordringer og muligheder

Alt i alt er der i de sidste knap ti år skabt et nyt afsæt for forældresamarbejde i daginstitutioner. Derfor sætter EVA nu igen spot på, hvordan hhv. ledere og forældre oplever samarbejdet om børn i daginstitutioner. Lederne repræsenterer daginstitutionernes perspektiver på samarbejdet ud fra deres indsigter i institutionens samlede forældresamarbejde.

Denne rapport formidler centrale analyser og resultater fra undersøgelsen med særligt fokus på forskelle og ligheder i lederes og forældres konkrete forståelser af og erfaringer med forældresamarbejdet. Formålet er dels at få indblik i, hvad der samarbejdes om, og hvordan det samarbejde foregår, dels at få indblik i, hvordan ledere og forældre oplever kvaliteten af samarbejdet og udfordringer ved og muligheder for at forbedre samarbejdet til gavn for børnene.

Målgruppen for rapporten er chefer og konsulenter i de kommunale forvaltninger, der arbejder med at understøtte kvalitet i daginstitutioner. Derudover kan ledere og personale i daginstitutioner finde resultaterne brugbare til evaluering og udvikling af forældresamarbejdet.

Undersøgelsen bygger på:

Spørgeskemaundersøgelse blandt:

472

LEDERE

Fokusgruppeinterview blandt:

20

LEDERE (4 INTERVIEW)

1.021

FORÆLDRE

20

FORÆLDRE (4 INTERVIEW)

Sådan er undersøgelsen gennemført

Undersøgelsen bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt 472 ledere og 1.021 forældre til børn i daginstitutioner samt otte fokusgruppeinterview: fire med i alt 20 ledere og fire med i alt 20 forældre. Læs mere om datamateriale og metodetilgang i bilag: *Forældresamarbejde i daginstitutioner – metodebilag* på www.eva.dk.

I undersøgelsen om forældresamarbejde i daginstitutioner ser EVA nærmere på:

- Hvad karakteriserer et velfungerende forældresamarbejde?
- Hvordan organiserer daginstitutionerne forældresamarbejdet?
- Hvilke temaer og spørgsmål tages op i forældresamarbejdet?
- Hvilke muligheder, udfordringer og forbedringspotentialer oplever ledere og forældre i samarbejdet?

Fokus er på det daglige og uformelle forældresamarbejde, fx i form af dialog i afleverings- og hentesituationer, og på det formelle forældresamarbejde, fx i form af forældremøder. Informantgrupperne er afgrænset til ledere og forældre. Lederne repræsenterer både et indblik i det overordnede forældresamarbejde på institutionsniveau og i det specifikke forældresamarbejde på stueniveau.

Forskerperspektiver på analysen

Tre forskere med viden om forældresamarbejde har bidraget med deres perspektiver til analysen i en række forskerbokse undervejs i materialet. Forskerne er:

ANJA MARSCHALL

Lektor, ph.d., Pædagoguddannelsen
Forskning og Udvikling, Københavns
Professionshøjskole

DORTE KOUSHOLT

Lektor, ph.d., DPU – Danmarks institut for
Pædagogik og Uddannelse – Pædagogisk
Psykologi, Aarhus Universitet

KAREN IDA DANNESBOE

Lektor, ph.d., DPU – Danmarks Institut for
Pædagogik og Uddannelse – Pædagogisk
Antropologi, Aarhus Universitet.

7 hovedresultater

I denne undersøgelse zoomer vi ind på, hvad ledere og forældre ser som formålet med samarbejdet, hvordan dialog og vejledning om specifikke temaer fylder i samarbejdet, og hvordan forældresamarbejdet bredt set er organiseret og fungerer i daginstitutionerne. Med afsæt i dette blik på forældresamarbejde peger vi på syv hovedresultater.

1

Forældre og ledere er enige om, at dialog er afgørende for et godt samarbejde

Tæt på alle forældre *ønsker dialog* med personalet om deres barns generelle trivsel, læring og udvikling. Størstedelen af lederne (76 %) vurderer på linje med det, at det vigtigste for at opnå et godt forældresamarbejde er, at forældrene har en god dialog med personalet. Den gode dialog er den, hvor både personalets og forældrenes perspektiver får plads og bliver anerkendt. Det fortæller ledere og forældre i fokusgruppeinterview.

Forældres top tre: Det vil forældre helst have dialog om

- **BARNETS TRIVSEL: 97 %** af forældrene
- **BARNETS SOCIALE RELATIONER: 95 %** af forældrene
- **BARNETS LÆRING: 93 %** af forældrene.

Forældrene ønsker også mere dialog med personalet, end de oplever, de har. Det gælder for alle de temaer, som størstedelen af forældrene gerne vil have dialog med personalet om.

2

Forældre har forståelse for, at personalet prioriterer tid til børnene, når de afleverer og henter

Forældrene *ønsker mere dialog* med personalet i hverdagen, men de vurderer, at der ikke altid er mulighed for det. Hver anden forælder oplever, at personalet i deres barns daginstitution slet ikke (1 %), i mindre grad (9 %) eller i nogen grad (39 %) er tilstrækkeligt tilgængelige til at tale med dem, når de afleverer eller henter.

Forældre: Tre grunde til, at personalet ikke er tilgængeligt for dialog

- Der er ikke nok personale til stede til at tale med forældrene om deres barn i afleverings- og hentesituationer (**66 %**).
- Institutionen har en pædagogisk tilgang til, at aflevering/afhentning gøres kort (**20 %**).
- Personalet prioriterer ikke højt nok at tale med forældre om deres barn i afleverings- og hentesituationer (**19 %**).

Forældrene giver udtryk for, at de står i et dilemma, når det kommer til dialog med personalet om deres barn i hverdagen. På den ene side fortæller forældrene, at de har "lært at acceptere", at de ikke har mulighed for at tale med personalet i det omfang, de ønsker, fordi personalet af tidsmæssige årsager i stedet må prioritere deres tid til børnene. På den anden side savner forældrene en større indsigt i barnets trivsel i hverdagen.

Det vil flest forældre have dialog om (N = 1.021):

97 %

Barnets trivsel

3

Ledere og forældre mener, at digital kommunikation er et godt supplement til mundtlig dialog

Størstedelen af lederne og forældrene mener, at digital kommunikation er et godt supplement til forældrenes mundtlige dialog med personalet, når forældrene afleverer og henter deres børn. Det svarer hhv. 62 % og 34 % af lederne, at de er enige eller overvejende enige i, mens hhv. 44 % og 41 % af forældrene svarer det samme.

Forældre: Tre gode grunde til digital kommunikation

- Det giver et godt indblik i børnenes hverdag med digital(e) tekst og billeder.
- Det skaber et godt overblik over vigtige informationer, når de er samlet digitalt.
- Det kan spare tid at kommunikere om fx sygdom eller hentetider digitalt frem for at ringe.

Samtidig er cirka hver fjerde leder (24 %) og hver fjerde forælder (26 %) enige eller overvejende enige i, at den digitale kommunikation hhv. erstatter eller sker på bekostning af den mundtlige dialog. Resultaterne peger på, at digital kommunikation ikke kan stå alene og erstatte den mundtlige dialog i forældresamarbejdet, men at der både er ledere og forældre, der oplever, at det sker.

Hvad betyder "dialog" og "vejledning" i forældresamarbejdet?

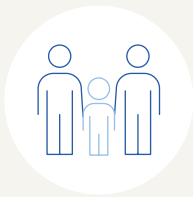
I undersøgelsen spørger vi ind til forældrenes ønsker til og ledernes vurderinger af forældrenes ønsker til dialog og vejledning i forældresamarbejdet.

Vi spørger også ind til ledernes og forældres forståelser af disse to begreber, hvor begge grupper i fokusgruppeinterview peger på, at:

- **DIALOG** er en gensidig udveksling af perspektiver mellem personale og forældre
- **VEJLEDNING** er handleanvisende råd og instrukser fra personale til forældre.

Ledere og forældre giver samtidig udtryk for, at dialog og vejledning som oftest foregår i en vekselvirkning og derfor ikke kan skilles ad i praksis.

De tre temaer som flest forældre siger JA TAK til vejledning om (N = 1.021):

68%

Barnets læring

67%

Barnets skoleparathed

66%

Barnets sprog

4

Forældre ønsker mere vejledning i at styrke deres barns trivsel, læring og udvikling, end de får

Over halvdelen af forældrene ønsker vejledning fra personalet om, hvordan de samlet set styrker deres barns generelle trivsel, læring og udvikling. Det kan være i form af gode råd fra personalet til forældrene. Omkring halvdelen af disse forældre oplever dog ikke, at de modtager denne vejledning.

Forældre siger JA TAK til vejledning om:

- **LÆRING: 68 %** af forældrene ønsker vejledning om, hvordan de styrker deres barns læring.
- **SKOLEPARATHED: 67 %** af forældrene ønsker vejledning om, hvordan de gør deres barn parat til at komme i skole.
- **SPROG: 66 %** af forældre ønsker vejledning om, hvordan de styrker deres barns sprog.
- **SOCIAL RELATIONER: 65 %** af forældrene ønsker vejledning om, hvordan de styrker deres barns sociale relationer.
- **TRIVSEL: 63 %** af forældrene ønsker vejledning om, hvordan de styrker deres barns trivsel.
- **LEG: 61 %** af forældrene ønsker vejledning om, hvordan de understøtter deres barns leg.
- **MOTORIK: 58 %** af forældrene ønsker vejledning i, hvordan de styrker deres barns motorik.

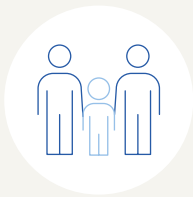
5

Over halvdelen af forældrene handler anderledes på baggrund af vejledning

Vejledning fra personalet til forældrene giver ofte anledning til justerede handlinger i familien. Over halvdelen af de forældre (61 %), der har fået vejledning fra personalet, svarer, at de har handlet anderledes på baggrund af denne vejledning. Det tyder på, at forældrene i mange tilfælde oplever vejledningen som brugbar. Knap en tredjedel af de forældre, der har fået vejledning (30 %), svarer dog, at de ikke har handlet anderledes, og 9 % svarer, at de ikke ved, om de har handlet anderledes på baggrund af vejledning fra personalet. Det viser, at der er rum for forbedring af vejledningen, hvis flere af forældrene skal gøre brug af den. Forældrene peger på fem forhold, som medvirker til, at de handler anderledes på baggrund af vejledning fra personalet.

Forældre oplever, at vejledning får dem til at handle anderledes, når den:

- Vækker genklang og de kan se et behov for en forandring for barnet
- Spejler barnets ressourcer frem for at gøre barnet til den, der skaber et problem
- Er konkret og nem at bruge i samspillet med barnet
- Tager afsæt i personalets faglige vurdering, der giver tillid til, at den er til barnets bedste
- Lægger op til en fælles indsats mellem hjem og daginstitution, der bidrager til en oplevelse af at samarbejde om at sikre barnets trivsel.

De tre temaer som flest forældre siger NEJ TAK til vejledning om (N = 1.021):

71 %

Barnets skærmb brug

67 %

Barnets basale behov

66 %

At få hverdagen til at fungere

6

Forældre ønsker ikke vejledning om opdragelse, omsorg og hverdagen i hjemmet

Der er temaer, som over halvdelen af forældrene *ikke ønsker vejledning* fra personalet om. Det drejer sig om opdragelse af og omsorg for barnet samt hverdagen i hjemmet. Forældrene fortæller, at de kan opleve denne vejledning som en kritik af deres forældreevne og som utidig indblanding i forhold, forældrene oplever sig selv som eksperter i.

Forældre siger NEJ TAK til vejledning om:

- **SKÆRMBRUG: 71 %** af forældre ønsker *ikke* vejledning om, hvordan de rammesætter deres barns skærmb brug.
- **BASALE BEHOV: 67 %** af forældrene ønsker *ikke* vejledning om, hvordan de bedst opfylder deres barns basale behov, fx kost og søvn.
- **HVERDAGEN: 66 %** af forældrene ønsker *ikke* vejledning om, hvordan de får hverdagen som forældre til at fungere.
- **OPDRAGELSE: 61 %** af forældrene ønsker *ikke* vejledning om, hvordan de opdrager deres barn og sætter grænser.
- **AKTIVITETER: 60 %** af forældrene ønsker *ikke* vejledning i, hvilke aktiviteter de kan lave hjemme med deres barn.

Forældrene udtrykker sig dog mere positivt om vejledning i disse temaer, hvis personalet i vejledningen er nysgerrige på og åbne for forældrenes perspektiver.

7

Der afholdes færre forældremøder, og forældrene oplever, at de er mindre relevante

Der er færre forældremøder i dag end for knap ti år siden. Lederne fortæller, at det er svært at få forældrene til at deltage i og engagere sig i forældremøderne. Lederne forklarer, at de derfor bl.a. har skåret ned i antallet af forældremøderne. Tilsvarende mener færre forældre i 2024 end i 2015, at indholdet på forældremøderne er relevant for dem. 65 % af forældrene oplever i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke, at forældremøderne er relevante for dem at deltage i. Forældrene peger på tre ønsker til, hvad de gerne vil have ud af at deltage i forældremøderne.

Forældres top tre: Det vil forældre gerne have ud af forældremøder:

- Viden om barnets hverdagsliv i institutionen (**78 %**)
- Viden om institutionens pædagogiske arbejde (**75 %**)
- At lære de andre forældre at kende (**50 %**).

2015-2024: Hvad er der sket med forældresamarbejdet?

ØNSKET DIALOG:

I 2015 og i 2024 ønsker størstedelen og omtrent den samme andel af forældrene dialog med personalet om barnets generelle trivsel, læring og udvikling. I 2015 sammenlignet med 2024 ønsker fx 98 % over for 97 % dialog om barnets trivsel. Både i 2015 og i 2024 ønsker forældrene mere dialog med personalet, end de oplever at have.

TILSTRÆKKELIG TILGÆNGELIGT PERSONALE:

Cirka halvdelen af forældrene svarer både i 2015 og i 2024, at personalet enten blot i nogen grad eller mindre grad er tilstrækkeligt tilgængeligt til at tale med dem, når forældrene afleverer og henter deres barn.

DIGITAL KOMMUNIKATION:

Flere ledere er i 2024 (24 %) end i 2015 (16 %) enige eller overvejende enige i, at den digitale kommunikation har erstattet den mundtlige dialog mellem personale og forældre i afleverings- og hentesituationer. Omvendt er der i 2024 færre forældre (26 %) end i 2015 (32 %), som er enige eller overvejende enige i, at digital kommunikation sker på bekostning af den dialog, forældrene har med personalet, når de afleverer og henter deres barn.

ØNSKET VEJLEDNING:

Både i 2015 og i 2024 ønsker over halvdelen af forældrene mere vejledning fra personalet i at styrke deres barns generelle læring og udvikling. Dog stiger forældrenes efterspørgsel efter vejledning om en række temaer fra 2015 til 2024 – fx vejledning i at styrke barnets motorik, sprog og sociale relationer. Både i 2015 og i 2024 ønsker forældrene samlet set mere vejledning fra personalet, end de oplever at få.

UØNSKET VEJLEDNING:

I 2015 og i 2024 svarer over halvdelen af forældrene, at de ikke ønsker vejledning fra personalet om opdragelse, omsorg og hverdagen i hjemmet. Dog er der færre forældre i 2024, der er kritiske over for at modtage vejledning om disse temaer, end der er i 2015.

FORÆLDREMØDER:

Der bliver afholdt færre forældremøder i 2024 end i 2015. I 2024 svarer færre ledere (16 %) end i 2015 (35 %), at de i deres institution afholder forældremøder minimum en gang hvert halve år. Omvendt svarer flere ledere i 2024 (82 %) end i 2015 (62 %), at de afholder forældremøder minimum en gang om året. Der er samtidig sket et fald i antallet af forældre, der oplever forældremøderne som relevante. I 2024 oplever 31 % af forældrene, at forældremøderne er relevante for dem at deltage i. I 2015 er det lidt flere af forældrene, nemlig 43 %.

5 opmærksomhedspunkter i fremtidens forældresamarbejde i daginstitutioner

EVA peger med afsæt i undersøgelsens resultater på fem opmærksomhedspunkter, som chefer og konsulenter i kommunerne samt ledere og personale i daginstitutionerne kan have særligt fokus på i deres fremtidige arbejde med at understøtte et velfungerende forældresamarbejde.

1

Forældres ønsker til mere dialog med personalet lægger op til en granskning af mulighederne for og formålet med dialogen

Undersøgelsen viser, at både ledere og forældre mener, at dialog mellem personale og forældre er afgørende for et velfungerende forældresamarbejde, men at særligt forældrene samtidig oplever, at der ikke er nok tid til dialog i hverdagen. Det peger på et behov for et generelt fokus på mulighederne for dialog i forældresamarbejdet på kommunalt niveau. Desuden kan man som leder og personale i den enkelte daginstitution vurdere, om det er muligt at skabe bedre rum for, at personalet er tilgængeligt for dialog. Udfordringen er, at der ofte er færre fra perso-

nalegruppen på arbejde i ydertimerne, og at personalet samtidig er beskæftiget med børnene i afleverings- og hentesituationer, hvor den uformelle dialog er oplagt. Men det kan være, at dialogen kan foregå på andre tidspunkter, eller at muligheder for mere dialog kan målrettes de forældre, som har størst behov for at vende barnets situation – fx fordi barnet ofte ender i konflikter med de andre børn. Sådanne refleksioner gør det samtidig vigtigt med et fokus på, hvad dialog mellem personale og forældre skal bidrage med i forældresamarbejdet.

Find refleksions-
spørgsmål til arbejdet
med opmærksomheds-
punkterne på:

www.eva.dk

2

Forældremøder kan gøres mere vedkommende gennem løbende evaluering og inddragelse af forældre

Forældremøder opfattes som mindre relevante at deltage i for mange forældre. Det kalder på en øget opmærksomhed på, hvordan indhold og organisering af forældremøderne kan gøres mere vedkommende for forældregruppen. Ledelse og personale i daginstitutioner er vant til at evaluere det pædagogiske læringsmiljø, så det bedst muligt understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. På samme måde kan en evaluering af forældremøderne give mening lokalt. Det ser ud til, at der er et potentiale i at spørge forældrene direkte, hvad de ønsker sig af forældremøderne, og systematisk inddrage dem i tilrettelæggelse af møderne. En større grad af indflydelse giver også mulighed for at tilpasse forældremøderne til forskellige forældres behov og for at blive endnu skarpere på, hvad ledere og personale gerne vil opnå sammen med forældrene på forældremøderne.

3

Fokuseret digital kommunikation kan supplere den løbende mundtlige dialog

Der er behov for, at kommuner og daginstitutioner forholder sig nysgerrigt til forældrenes oplevelser af digital kommunikation og justerer den digitale kommunikation, så forældrene oplever den som relevant og overskuelig. Samtidig er det vigtigt, at den digitale kommunikation ikke sker på bekostning af den mundtlige dialog, som både ledere og forældre ønsker at prioritere i forældresamarbejdet. Det gælder særligt i relation til de forældre, der af forskellige årsager ikke holder sig informeret over fx intranettet. Dette kan desuden være med til at sikre, at ingen forældre bliver hægtet af i den digitale del af forældresamarbejdet.

4

Et fælles sprog kan understøtte vejledning, der skaber genklang hos forældrene

Ledere og forældre forstår vejledning som handle-anvisende råd og instrukser fra personalet til forældrene, men det er ikke den form for vejledning, lederne ser som fordrende, eller som forældre efterspørger i samarbejdet. Forældrene ønsker i stedet vejledning, som udspringer af en åben og nysgerrig dialog, hvor der også er plads til forældrenes perspektiver. Modstanden mod vejledning hos en gruppe af forældre kan derfor handle om vejledningsformen, mere end den måske handler om en modstand mod at få fagligt funderede perspektiver fra personalet på barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Begrebet vejledning stammer ikke nødvendigvis fra den pædagogiske praksis, men er bl.a. brugt i politiske dokumenter som den styrkede pædagogiske læreplan. Der kan derfor være et potentiale i at understøtte daginstitutionernes arbejde med at implementere et begreb som vejledning i den pædagogiske praksis, så det giver mening for både personale og forældre.

5

Erfaringsudveksling mellem ledere kan bidrage til udvikling af forældresamarbejdet

Daginstitutioner har mange forskellige gode erfaringer med at skabe et velfungerende forældresamarbejde. Når resultaterne fra denne undersøgelse peger på, at det mange steder vil være relevant bl.a. at se på graden af og indholdet i digital kommunikation, formen på vejledning eller tilrettelæggelse og gennemførelse af forældremøder, vil det for mange ledere være relevant at udveksle erfaringer med andre ledere om disse forhold. Der er derfor et potentiale i, at ledere mødes på tværs af daginstitutioner og får mulighed for at udveksle erfaringer, når det kommer til at udvikle forældresamarbejdet. Netværk og erfaringsudveksling er også på dette område yderst relevant. Fokus kan fx være på, hvordan man skaber et fleksibelt forældresamarbejde, der tilgodeser forskellige familiers behov, uden at det sker på bekostning af børnegruppen, når det bl.a. kommer til behov for og ønsker til særlige afleverings- og hentetidspunkter eller muligheder for dialog i en travl daginstitutionshverdag.

TEMA 1 — Et velfungerende forældresamarbejde

Ledere og forældre er enige med forskning i, at et velfungerende samarbejde mellem daginstitution og forældre kan styrke barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Men hvad består et velfungerende forældresamarbejde til gavn for børnene af? Det stiller vi skarpt på i tema 1.

”Tryghed og tillid er det absolut vigtigste for mig. Det handler om trygheden i at aflevere mit barn et sted, og jeg ved, at de tager sig lige så godt af barnet på deres professionelle måde, som jeg ville gøre derhjemme.

FORÆLDER TIL BARN I VUGGESTUE,
PRIVAT DAGINSTITUTION

Leders og forældres oplevelser af forældresamarbejde – nu og tidligere

Ledere og forældre udtrykker stor tilfredshed med forældre-samarbejdet i daginstitutioner. 99 % af lederne og 93 % af forældrene oplever i høj grad eller i nogen grad, at samarbejdet mellem daginstitution og forældre fungerer tilfredsstillende. Ledernes og forældrenes tilfredshed med samarbejdet er ikke noget nyt. EVA's undersøgelse af forældresamarbejde i daginstitutioner fra 2015-2016 viser også en stor tilfredshed blandt ledere og forældre med samarbejdet.

Ledere og forældre peger på tværs af spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview på tre centrale forhold i et velfungerende forældresamarbejde:

- TILLID
- EN GOD DIALOG
- ET FLEKSIBELT SAMARBEJDE.

Tillid

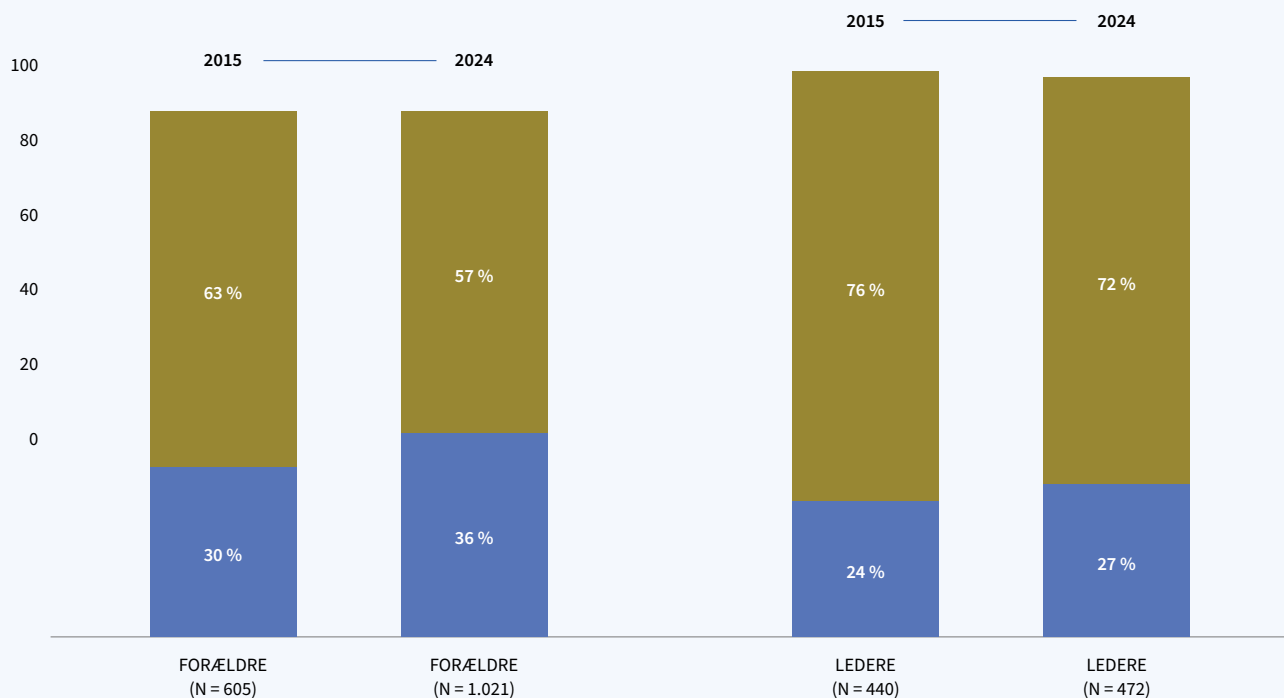
Tillid er et forhold i forældresamarbejdet, som både ledere og forældre tillægger stor betydning. Tillid handler om, at begge grupper oplever, at de samarbejder om at understøtte, at barnet trives og lever et godt børneliv. Det indebærer, at personalet og forældrene har en fælles forventning til hinanden om, at de: 1) vil det bedste for barnet og 2) gør det bedste for barnet sammen. Det giver både ledere og forældre udtryk for i fokusgruppeinterview. En forælder beskriver det sådan:

”Tryghed og tillid er det absolut vigtigste for mig. Det handler om trygheden i at aflevere mit barn et sted, og jeg ved, at de tager sig lige så godt af barnet på deres professionelle måde, som jeg ville gøre derhjemme. Altså med den samme omsorg. Og at de følger barnets udvikling og griber barnet, hvis der skulle være noget.

FORÆLDER TIL BARN I VUGGESTUE, PRIVAT DAGINSTITUTION

Hvor tilfredse er ledere og forældre med forældresamarbejdet i daginstitutioner i 2015 og 2024?

■ I HØJ GRAD TILFREDS ■ I NOGEN GRAD TILFREDS

Note: Ledere og forældre har desuden kunnet svare ”I mindre grad” og ”Slet ikke” til spørgsmålet i både 2024 og i 2015 – ligesom forældre i 2015 har kunnet svare ”Ved ikke”. I 2024 og i 2015 svarer 1 % af lederne ”I mindre grad” eller ”Slet ikke”, mens det gælder for 6 % af forældrene. 1 % af forældrene svarer desuden ”Ved ikke” i 2015. Over tid er der sket et signifikant fald i andelen af forældre, der svarer, at de ”I høj grad” er tilfredse med samarbejdet med daginstitutionen (p-værdi < 0,000), mens det samme ikke er tilfældet for lederne (p-værdi = 0,313). Forældrebesvarelsenerne er vægtet.

Bør personalet være bedre til at gøre brug af forældrenes viden om deres barn?

48%

af LEDERNE er enige eller overvejende enige (N = 472)

55%

af FORÆLDRENE er enige eller overvejende enige (N = 1.021)

Tillid er vigtigt, fordi det ifølge ledere og forældre gør det nemmere at tale om og sammen håndtere eventuelle udfordringer, barnet kan støde på i løbet af sin tid i daginstitutionen. Tillid gør det også muligt at håndtere eventuelle misforståelser og uoverensstemmelser i samarbejdet, uden at det ender i en konflikt. Det fortæller begge grupper i fokusgruppeinterview. Tillid kommer imidlertid ikke af sig selv. Ledere og forældre peger på en god dialog og et fleksibelt samarbejde som medvirkende til at skabe tillid.

En god dialog

En god dialog mellem personale og forældre er det, de fleste ledere (76 %) vurderer er vigtigst for at opnå et godt og dermed velfungerende forældresamarbejde. Det samme vurderer lederne i 2015. Den gode dialog er der, hvor både personalets og forældrenes perspektiver får plads og bliver anerkendt. En leder udtrykker sig på den her måde om det velfungerende samarbejde:

” Begges perspektiver får lov at fylde. Fordi på den måde mødes vi i et tillidsfuldt rum og kan sige: ‘Okay der er forskelle – hvordan understøtter vi barnet bedst muligt?’

LEDER I INTEGRERET KOMMUNAL DAGINSTITUTION

Nysgerrighed, åbenhed og ærlighed i en god dialog

Ledere og forældre peger i fokusgruppeinterview på, at en god dialog er kendetegnet ved at være nysgerrig, åben og ærlig. Lederne fortæller, at de er opmærksomme på at være nysgerrige og åbne over for forældrenes perspektiver. Samtidig giver lederne udtryk for, at de gør sig umage med at holde samtalen med forældrene på ”egen banehalvdel”. Det betyder, at de taler fra deres eget ståsted – fx ved at sige: ”Vi oplever...”, mens de forholder sig nysgerrigt til og åbent for, om forældrene har samme oplevelser af, hvad der er på spil for barnet. Lederne siger, at de opfordrer personalet til at gøre det samme.

Forældrene fortæller, at de ønsker, at personalet er nysgerrigt på og åbne for deres indsigter i barnets præferencer og interesser i hjemmet, og at forældrene på den måde bliver inddraget som en ressource i det fælles samarbejde. En sådan nysgerrighed og åbenhed indebærer for forældrene en løbende udveksling af viden og indsigter i barnets hverdag, så personalet og forældrene sammen kan understøtte bl.a. barnets trivsel bedst muligt. Forældrene mener dog, at personalet bør være bedre til at gøre brug af for-

FORSKER

Tilliden i forældresamarbejdet kan svækkes, hvis der ikke er tid til dialog

KAREN IDA DANNESBOE:

Den løbende dialog i hverdagen har stor betydning for forældresamarbejdet, fordi det er i de små snakke, fx i garderoben, når barnet bliver afleveret og hentet, at personalet opnår bedre kendskab til barnet og familien.

De daglige uformelle dialoger kan i den sammenhæng også bidrage til at skabe tillid i forældresamarbejdet. Tillid er vigtigt, fordi det bl.a. gør det nemmere at tale om de svære ting. Vi ser dog en tendens til, at tiden til dialog i hverdagen bliver indskrænket. Nogle institutioner lægger fx op til, at aflevering og afhentning skal foregå hurtigere, så forældrene ikke opholder sig så længe i institutionen. I andre institutioner er det et spørgsmål om ressourcer, der begrænser muligheden for den daglige dialog med forældre. Men derved svækker man også muligheden for at opbygge tillid. Det store spørgsmål er, hvor meget der kan skæres ned på muligheden for dialog i hverdagen, før det har konsekvenser for tilliden mellem forældre og personale.

ældrenes viden om barnet. Det svarer over halvdelen af forældrene i spørgeskemaundersøgelsen, at de enten er enige i (21 %) eller overvejende enige i (34 %). Lidt under halvdelen af ledere mener det samme. 10 % af lederne er enige, og 38 % er overvejende enige i, at personalet bør være bedre til at gøre brug af forældrenes viden om barnet. I fokusgruppeinterview kommer lederne med eksempler på, at de netop gør brug af forældrenes viden om barnet som en ressource ind i samarbejdet. Det kan handle om børn i sproglige vanskeligheder, hvor de i en daginstitution fx spørger et forældrepar til råds om, hvilke ord barnet er optaget af derhjemme, for så også at have fokus på de samme ord i institutionen.

Ærlighed har også betydning for oplevelsen af et velfungerende samarbejde som led i en god dialog. Ledere og forældre giver udtryk for, at det er vigtigt at dele viden om både "godt" og "skidt", da det klæder personale og forældre bedre på til at møde barnets behov. En forælder siger sådan her:

” Kommunikation er bare alfa og omega [...] Jeg kan jo ikke vide, om hun egentlig er blevet bidt eller har slået sig, hvis ikke de fortæller mig det. Så kan jeg jo bare tænke mig til: Hvad sker der nede i den der vuggestue?

FORÆLDER TIL BARN I VUGGESTUE, PRIVAT DAGINSTITUTION

Forældre fortæller, at de ikke ønsker "at blive overrasket" til fx forældresamtaler, hvis der er noget, der udfordrer barnet. De ønsker at kende til evt. udfordringer på forhånd som led i en løbende dialog. Forældrene giver udtryk for, at de ellers kan miste tilliden til, at personalet tager hånd om barnets trivsel, og at personalet også oplever – ligesom forældrene – at det er i samarbejdet, de kan skabe det bedste afsæt for et godt børneliv. En forælder beskriver betydningen af tilbageholdt information sådan:

” Hvis man får en fornemmelse af, at nu begynder der at være noget, der er fordækt. Så mister man også tilliden til hinanden. Og så stopper ethvert samarbejde.

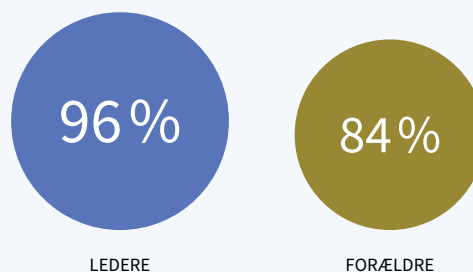
FORÆLDER TIL BARN I BØRNEHAVE, KOMMUNAL DAGINSTITUTION

Lederne vægter også ærlighed fra forældrene højt. Lederne siger, at det er svært at gøre det bedste for barnet, hvis forældre "holder kortene tæt på kroppen" og ikke fortæller personalet, hvordan det går i hjemmet. Samtidig har lederne en forståelse for, at det ikke altid er nemt for forældrene at dele deres private forhold med daginstitutionen, da det er forhold, man normalt deler med tætte relationer.

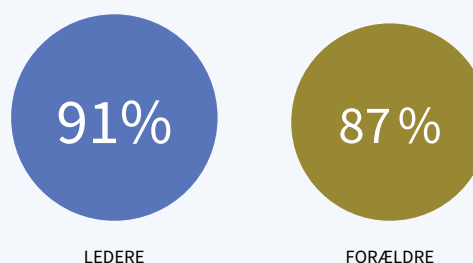
Leders og forældres holdninger til, hvad forældresamarbejdet skal bidrage med

■ LEDERE (N = 472) ■ FORÆLDRE (N = 1.021)

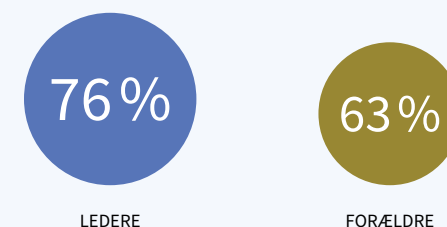
Forældre får tillid til personalets arbejde

Forældre får viden om barnets trivsel

Informationsudveksling mellem personale og forældre

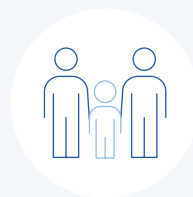
Note: Figuren angiver andelen af ledere, der har svaret "Meget vigtigt" til spørgsmålet: "Hvor vigtigt oplever du, det er, at forældresamarbejde giver..."; og forældre, der har svaret "Meget vigtigt" til spørgsmålet: "Hvor vigtigt er det for dig, at forældresamarbejdet giver dig...". Forældrebesvarelsener er vægtet.

Bør personalet være bedre til at imødekomme forældres forskellige behov?

28%

af LEDERNE er enten enige eller overvejende enige (N = 472)

39%

af FORÆLDRENE er enten enige eller overvejende enige (N = 1.021)

Et fleksibelt samarbejde

Familier er forskellige. Derfor er der heller ikke én rigtig måde at samarbejde på. Det fortæller ledere og forældre i fokusgruppeinterview. Lederne lægger i den sammenhæng vægt på betydningen af at have et fleksibelt forældresamarbejde. Dvs. et samarbejde, der tilpasses, så det imødekommer forskellige familiers og dermed forskellige børns behov så godt som muligt. Forældrene peger også på betydningen af, at samarbejdet tilpasses til den enkelte familie. Det, siger forældrene, styrker deres oplevelse af som familie at blive set, hørt og imødekommet til barnets bedste.

Et fleksibelt forældresamarbejde fordrer et godt kendskab til familien

Et godt kendskab til barnet og dets forældre er en forudsætning for, at personalet kan tilgå samarbejdet fleksibelt og tilpasse det den enkelte familie – både barnet og forældrene. En leder siger, at det fx kan være, at barnets morfar er død, og derfor er barnet i en sårbar position og reagerer måske også anderledes i institutionen, end barnet plejer. På baggrund af den viden kan personalet sørge for, at der er en ekstra opmærksomhed på barnet i en periode. Ligesom en leder fortæller, at de også er opmærksomme på at hjælpe mere til i fx hentesituationer, hvis de ved, at forældrene lige er blevet skilt, hvilket indebærer en ærlig dialog om, hvad der foregår hjemme. En leder fortæller om betydningen af et kendskab til familiens livssituation for at kunne tilpasse forældresamarbejdet:

”Når vi så får lov til at komme tæt på forældrene, og vi siger: ‘Sker der noget derhjemme lige nu?’, og forældrene svarer: ‘Ja, men så forresten er vi også ved at blive skilt’. Okay, ved du hvad, så prøver vi lige at sørge for, at de der støvler, de står på deres plads. Det er ikke, fordi vi ikke ville gøre det alligevel, men så bliver der bare et ekstra særligt fokus.

LEDER I INTEGRERET KOMMUNAL DAGINSTITUTION

Forældre mener, at personalet bør være bedre til at imødekomme deres forskellige behov

Personalet bør være bedre til at imødekomme forældrenes forskellige behov. Det er knap halvdelen af forældrene enten enige i (13 %) eller overvejende enige i (26 %). Resultatet understreger et potentiale i, at forældresamarbejdet i daginstitutioner er mere fleksibelt og så vidt muligt tilpasset familiers forskellige behov. De mange eksempler, forældre og ledere fortæller om i fokusgruppeinterview, viser dog, at et fleksibelt forældresamarbejde til tider kan indeholde en vanskelig balancegang mellem den enkelte families behov og børnegruppens behov. Fx nævner forældre, at de gerne vil aflevere deres barn sent, hvis de selv skal møde sent på arbejde, så forældrene kan være sammen med deres barn. Ledere fortæller til gengæld om, at de gerne vil have, at alle børn bliver afleveret inden kl. 9.00, så de kan være med til samling. Det oplever disse ledere giver en god start på dagen for alle børn – ligesom ledere kan opleve, at det er forstyrrende for den større børnegruppe, hvis der løbende bliver afleveret børn op af formiddagen.

Andre forældre siger, at de ikke kan få deres børn til at sove om aftenen og derfor beder disse forældre om, at barnet bliver vækket tidligere af deres middagslur i institutionen, mens der er institutioner, som har en politik om, at barnet ikke bør vækkes fra sin lur. I disse situationer efterspørger forældrene mere af den nysgerrige og åbne dialog, som de lægger vægt på, for at de oplever samarbejdet som vel-fungerende og tillidsfuldt. Lederne vurderer ikke i samme omfang som forældrene, at personalet bør være bedre til at imødekomme forældrenes forskellige behov. Det er knap en tredjedel af lederne, der enten er enige i (3 %) eller overvejende enige i (25 %), at dette er et forbedrings-potentiale, hvilket bl.a. kan hænge sammen med ledernes fokus på den større børnegruppes behov.

FORSKER

Vær opmærksom på, hvordan organisering af forældresamarbejdet passer til jeres aktuelle forældregruppe

DORTE KOUSHOLT:

Nogle gange bliver måden, forældresamarbejde tilrettelægges på, 'som vi plejer at gøre.' Derfor er det vigtigt, at personale og forældre taler sammen om, hvad man gerne vil have ud af fx aktiviteter og arrangementer. Det pædagogiske arbejde med børnene handler bl.a. om at skabe sociale situationer og fællesskaber, som børn kan deltage i på forskellige måder. På samme måde kan forældresamarbejdet også tænkes ud fra, hvad der skaber gode situationer, som forældre kan bidrage til på forskellige måder.

Nysgerrighed på, hvad de lokale forhold kalder på, kan pege på mulige justeringer i organiseringen af samarbejdet, der kan komme flere forældre og børn til gode. Hvis mange forældre fx møder tidligt på arbejde, kan der være behov for at kigge på, hvordan morgentimerne tilrettelægges. Eller hvis mange forældre møder sent, kan der være brug for at aftale, hvordan forældre kan aflevere i fællesarealerne op ad formiddagen på måder, der giver en god overgang for barnet og samtidig ikke afbryder dagens rytme.

TEMA 2 – Dialog og vejledning

Størstedelen af ledere og forældre er enige om, at ”dialog” om barnet er afgørende i et velfungerende forældresamarbejde. Hvorvidt forældre har behov for ”vejledning” fra personalet splitter i højere grad begge grupper. Så hvad vil skal dialogen handle om, og hvornår fungerer vejledning i forældresamarbejdet? Det sætter vi fokus på i tema 2.

”Jeg vil gerne tage imod vejledning, men jeg vil allerhelst tage imod vejledning, når vi har haft dialogen. At vi kommer med hver vores side af, hvad vi oplever, hvis der er et problem. Og så igennem dialogen kan vi finde et eller andet fælles ståsted.

FORÆLDER TIL BARN I BØRNEHAVE,
KOMMUNAL DAGINSTITUTION

Forskelle i forældres ønsker til dialog og vejledning

Tæt på alle forældre *ønsker dialog* med personalet om deres barns generelle trivsel, læring og udvikling. Forældrene ønsker i højere grad dialog, end de *ønsker vejledning* om de samme temaer. Adspurgt om, hvad der er det vigtigste for at opnå et godt forældresamarbejde, svarer størstedelen af lederne (76 %), at "forældrene har en god dialog med personalet". Samtidig svarer blot 15 % af lederne, at det vigtigste er, at "forældrene bliver vejledt af pædagogerne".

Forældres top fem: Det ønsker forældre særligt mere dialog end vejledning om (N = 1.021)

- **BARNETS TRIVSEL:**
97 % og 63 % af forældrene ønsker hhv. dialog og vejledning om barnets trivsel.
- **BARNETS SOCIALE RELATIONER:**
95 % og 65 % af forældrene ønsker hhv. dialog og vejledning om barnets sociale relationer.
- **BARNETS LÆRING:**
93 % og 68 % af forældrene ønsker hhv. dialog og vejledning om barnets læring.
- **BARNETS LEG:**
89 % og 61 % af forældrene ønsker hhv. dialog og vejledning om barnets leg.
- **BARNETS MOTORIK:**
87 % og 58 % af forældrene ønsker hhv. dialog og vejledning om barnets motorik.

Hvad betyder "dialog" og "vejledning" i forældresamarbejdet?

Ledere og forældre beskriver i fokusgrupeinterview:

- **DIALOG** som en gensidig udveksling af perspektiver mellem personale og forældre
- **VEJLEDNING** som handleanvisende råd og instrukser fra personale til forældre.

Begge grupper peger desuden på, at dialog og vejledning som oftest foregår i en vekselvirkning og derfor ikke kan skilles ad i praksis.

Forældre ønsker mere dialog og vejledning om barnets generelle trivsel, læring og udvikling

Vejledning fra personalet er ligesom ønsket om dialog også et ønske hos en stor del af forældrene. Over halvdelen af forældrene *ønsker vejledning* fra personalet om, hvordan de styrker deres barns generelle trivsel, læring og udvikling. Omkring halvdelen af de forældre, der gerne vil have vejledning om de nævnte temaer, oplever dog *ikke at få den*. På samme måde er der forældre, der *ønsker dialog* med personalet om deres barns generelle trivsel, læring og udvikling, der oplever, at de *ikke har denne dialog*. Mens 22 % af de forældre, der ønsker dialog med personalet om deres barns sociale relationer med andre børn, ikke oplever, at de har denne dialog, gælder det for hhv. 29 % og 31 % af de forældre, der ønsker dialog om deres barns læring og deres barns motoriske udvikling.

2015 til 2024:

Forældre ønsker i stigende grad vejledning om barnets læring og udvikling

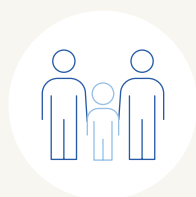

Både i 2015 og i 2024 ønsker over halvdelen af forældrene mere vejledning fra personalet i at styrke deres barns generelle læring og udvikling, end de får. Samtidig stiger forældrenes efterspørgsel efter vejledning om en række temaer fra 2015 til 2024. Signifikant flere forældre ønsker vejledning om:

- **BARNETS MOTORIK:**
9 procentpoint flere forældre ønsker vejledning (N = 605 i 2015 og N = 1.021 i 2024).
- **BARNETS SPROG:**
7 procentpoint flere forældre ønsker vejledning (N = 604 i 2015 og N = 1.021 i 2024).
- **BARNETS SOCIALE RELATIONER:**
4 procentpoint flere forældre ønsker vejledning (N = 615 i 2015 og N = 1.021 i 2024).

Signifikant flere forældre får også vejledning i de tre nævnte temaer i 2024.

De tre temaer som flest forældre siger JA TAK til dialog med personalet om (N = 1.021):

97%

Barnets trivsel

95%

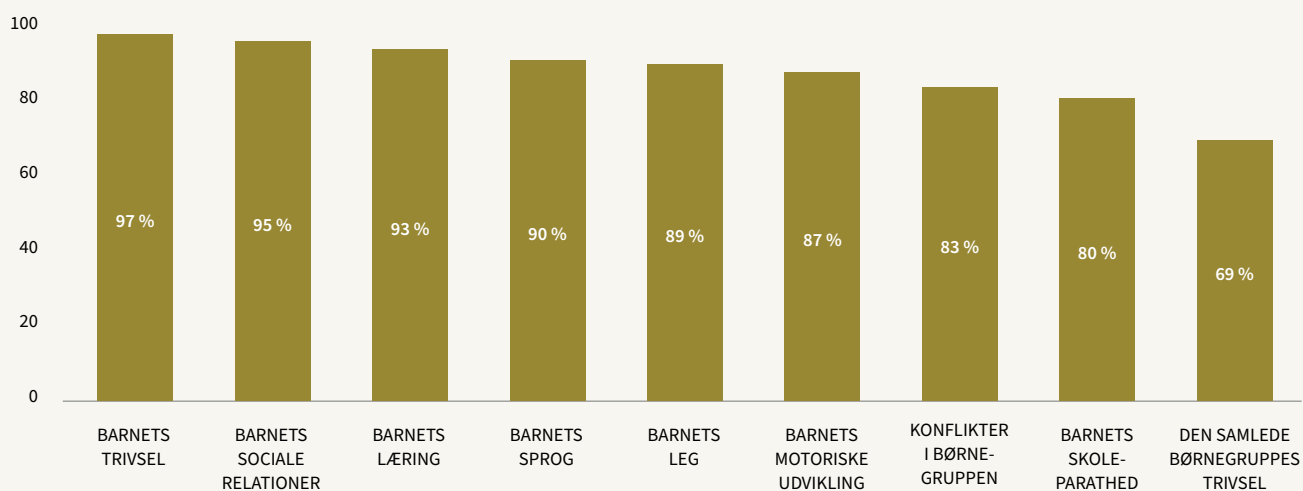
Barnets sociale relationer

93%

Barnets læring

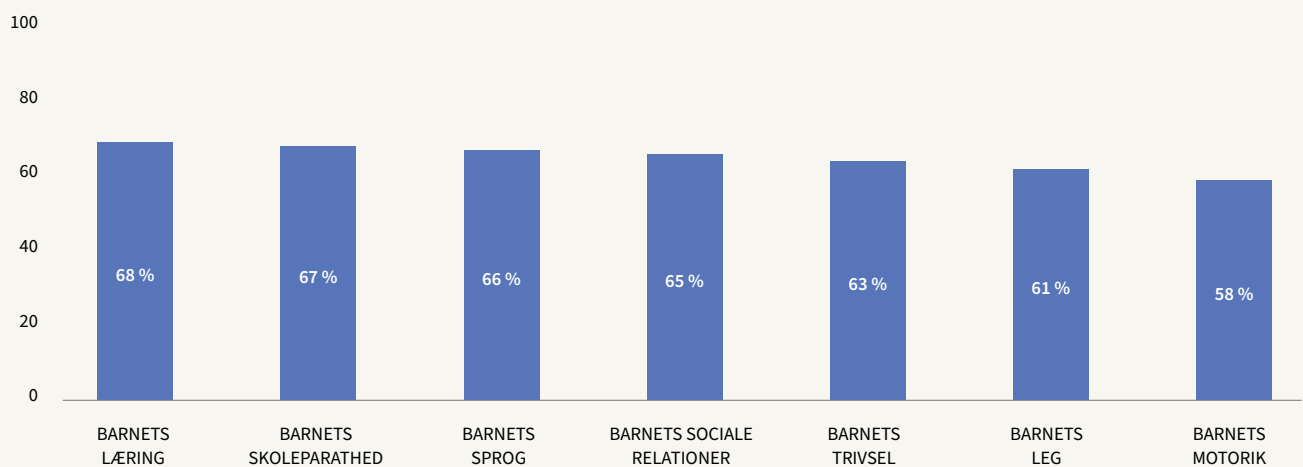
Det siger forældre JA TAK til dialog med personalet om (N = 1.021)

■ JA TAK

Det siger forældre JA TAK til vejledning fra personalet om (N = 1.021)

■ JA TAK

Note: Forældrene er blevet spurgt til ønsker om dialog, men ikke til deres ønsker om vejledning mht. de to temaer: "Konflikter i børnegruppen" og "Den samlede børnegruppes trivsel".

Forældre ønsker mere dialog og vejledning, end ledere er klar over

Forældrenes ønsker til dialog og vejledning er ikke altid tydelige for lederne. Det fremgår af lederne besvarelser i spørgeskemaet. Lederne oplever i mindre grad, at forældrene ønsker dialog og vejledning om barnets generelle trivsel, læring og udvikling, end forældrene svarer, at de gør. Fx oplever blot 16 % af lederne, at over halvdelen af forældrene ønsker dialog om den samlede børnegrupper trivsel, mens det er størstedelen af forældrene (69 %), der svarer, at de ønsker dialog om dette tema. Det samme mønster viser sig for vejledning. Fx oplever blot 41 % af lederne, at over halvdelen af forældrene ønsker vejledning i, hvordan de styrker deres barns læring. Til sammenligning svarer størstedelen af forældrene (68 %), at de ønsker vejledning i at styrke deres barns læring. Forskellene kan hænge sammen med, at forældrene ikke får formidlet deres ønsker om dialog og vejledning til personalet. Det kan fx handle om, at forældrene oplever personalet har travlt i afleverings- og hentesituationer, og de derfor ikke vil forstyrre dem.

Forældres forskellige ønsker til vejledning

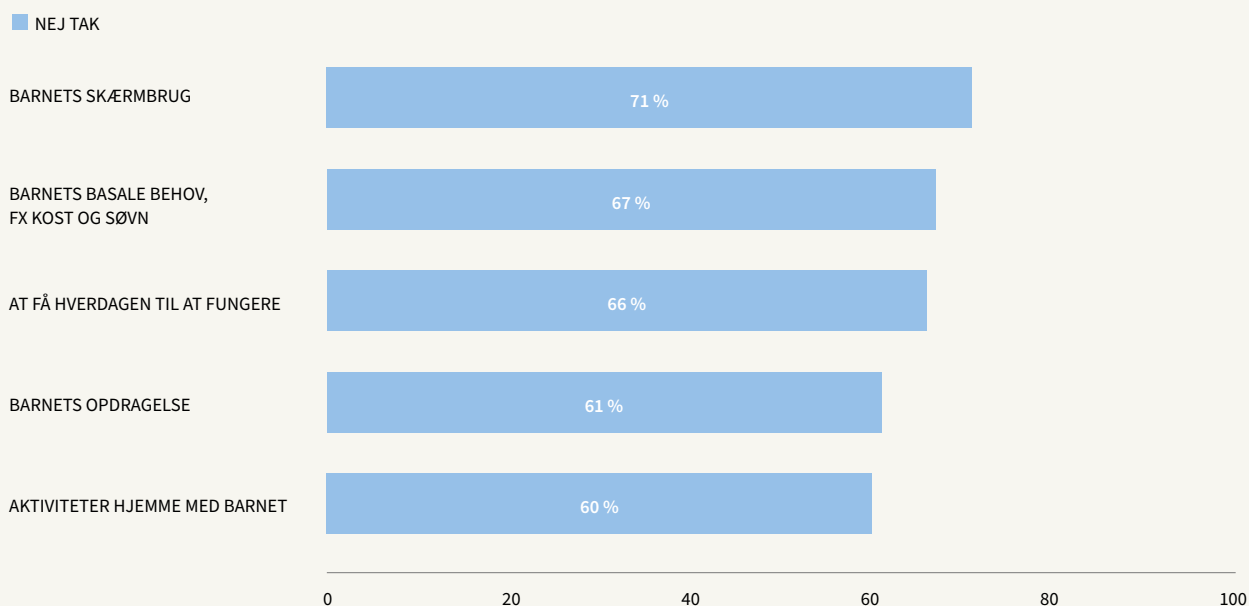
Der er forskelle i forældres ønsker til vejledning. Forskellene viser sig både i de temaer, forældrene ønsker og ikke ønsker vejledning om, og i hvilke grupper af forældre der ønsker vejledning i det hele taget.

Der er fx temaer, som størstedelen af forældrene *ikke ønsker vejledning* om. Det vedrører overordnet temaer om opdragelse, omsorg og hverdagen i hjemmet. Forældrene fortæller, at grunden til, de ikke ønsker vejledning i opdragelse, omsorg og hverdagen i hjemmet, for det første hænger sammen med, at de oplever, at det er dem som forældre, der er eksperter på disse temaer, frem for personalet. Det kommer frem i fokusgruppeinterview. Derfor kan forældrene opleve vejledning i temaerne som utidig indblanding fra personalets side. For det andet giver forældrene udtryk for, at det kan være sårbart at efterspørge og få vejledning i disse temaer, fordi de netop er tæt forbundne med forælderrollen. Forældrene peger for det tredje på, at det kan være mindre sårbart og dermed også mere hensigtsmæssigt, hvis de får vejledning i disse temaer som samlet forældregruppe. Det kan fx handle om rammesætning af barnets skærmb brug eller vejledning i barnets søvn, som forældrene så kan have en dialog om sammen med personalet og andre forældre.

Forældre ønsker udogmatisk vejledning fra personalet

Måden, vejledning bliver givet på, har afgørende betydning for, om forældrene ønsker vejledningen eller ej. Forældre efterspørger i fokusgruppeinterview i høj grad vejledning fra personalet, som er udogmatisk. Dvs. vejledning, som forældrene fortæller er fordomsfri og åben og ikke blot instrukser, de skal følge. Faktisk kan forældrene være åbne over for vejledning, som de ellers siger nej tak til, hvis bare den er udogmatisk. En forælder fortæller om udogmatisk vejledning på den her måde:

Det siger forældrene NEJ TAK til vejledning fra personalet om. (N = 1.021)

De tre temaer som flest forældre siger NEJ TAK til vejledning om (N = 1.021):

71%

Barnets skærmb brug

67%

Barnets basale behov

66%

Få hverdagen til at fungere

”Vejledning med nysgerrighed på, hvad det er, vi tænker som forældre, og når personalet ikke dømmes – så tror jeg, man kan slippe afsted med at sige næsten hvad som helst.

FORÆLDER TIL BARN I VUGGESTUE,
INTEGRERET KOMMUNAL DAGINSTITUTION

Den udogmatiske vejledning grænser på den måde op til den gode dialog præget af netop en nysgerrighed på og åbenhed for også forældrenes perspektiver. En forælder forklarer det sådan:

”Jeg vil gerne tage imod vejledning, men jeg vil allerhelst tage imod vejledning, når vi har haft dialogen. At vi kommer med hver vores side af, hvad vi oplever, hvis der er et problem. Og så igennem dialogen kan vi finde et eller andet fælles ståsted.

FORÆLDER TIL BARN I BØRNEHAVE,
KOMMUNAL DAGINSTITUTION

FORSKER

Forældreskabet i dag indebærer et langt større ansvar for barnets udvikling end tidligere

KAREN IDA DANNESBOE:

Den nye forældregeneration bliver nogle gange omtalt som usikre på egne forældreevner. Men usikkerheden kommer også et sted fra. Allerede under graviditet, og fra børnene er helt små, bliver forældre gjort opmærksomme på mulige risici i forhold til barnets udvikling. Også i dagtilbud bliver forældre mødt med gode råd om, hvordan de kan støtte deres børns udvikling derhjemme. Det kan fx være, hvordan de kan tilrettelægge et hjemmelæringsmiljø, hvor de laver bestemte motorikøvelser eller læser bøger på bestemte måder for at styrke barnets sprog.

Samlet set pålægger det forældrene et større ansvar, end vi har set tidligere. Nogle forældre har taget det her på sig i meget høj grad, og det kan komme til udtryk som en usikkerhed, men i virkeligheden handler det lige så meget om, at forældrene forsøger at gøre deres bedste for at håndtere et stort ansvar.

2015 til 2024:

Forældre er i 2024 mindre kritiske over for vejledning om hverdagen og aktiviteter i hjemmet end før

Over halvdelen af forældrene siger både nej tak til vejledning om opdragelse, omsorg og hverdagen i hjemmet i 2015 og i 2024. Samlet set siger færre forældre dog nej til vejledning i disse temaer i 2024 end før. Forældrene kan dermed ses som mindre kritiske over for en sådan vejledning end tidligere. Signifikant flere forældre siger ja tak til vejledning om:

→ **HVERDAGEN SOM FORÆLDERE:** 17 procentpoint flere af forældrene ønsker i 2024 sammenlignet med 2015 vejledning om, hvordan de får hverdagen som forældre til at fungere.

(N = 610 i 2015 og N = 1.021 i 2024).

→ **AKTIVITETER I HJEMMET:** 15 procentpoint flere af forældrene ønsker i 2024 sammenlignet med 2015 vejledning om, hvordan de kan lave aktiviteter hjemme med deres barn.

(N = 606 i 2015 og N = 1.021 i 2024).

Over halvdelen af forældrene handler anderledes ud fra personalets vejledning

Vejledning fra personale til forældre giver ofte anledning til justerede handlinger i familien. Over halvdelen af de forældre (61 %), som har fået vejledning fra personalet i deres barns daginstitution, svarer i spørgeskemaundersøgelsen, at de har handlet anderledes på baggrund af denne vejledning. Andelen af forældre, der handler anderledes på baggrund af vejledning, tyder på, at forældrene oplever meget af den vejledning, de får fra personalet, som relevant og brugbar.

Lederne vurderer også, at personalets vejledning får forældre til at handle på nye måder. Omkring to tredjedele af lederne (66 %) svarer, at det er over halvdelen af forældrene, der har handlet anderledes på baggrund af den vejledning, de har fået af personalet.

Når forældrene handler anderledes på baggrund af personalets vejledning, peger forældrene på, at særligt fem forhold har betydning:

1 Vejledning vækker genklang

Genklang kan være, når forældre genkender en udfordring, som personalet peger på, barnet står i, og som forældrene også ser et behov for, at barnet får hjælp med. Genklang kan også være, når vejledning hjælper forældre til at blive opmærksomme på noget, de ikke har tænkt over, men som

FORSKER

Den gode vejledning indebærer, at pædagogen inviterer forældre til fælles udforskning og dialog med afsæt i sin faglighed

DORTE KOUSHOLT:

De senere års fokus på hjemmelæringsmiljø og tidlig opsporing risikerer, i kombination med et individualiseret problemfokus, at skabe en forståelse af, at vejledning indebærer, at pædagogen er en vurderende ekspert, der skal fortælle forældrene, hvordan de skal gribe en situation eller en udfordring an. God vejledning opstår derimod, når pædagogen stiller sin faglige kunnen til rådighed og sammen med forældrene udforsker en problemstilling, hvor hver part bidrager med sin viden. Derfor er det vigtigt, at vejledning foregår som en del af en løbende dialog, og vejledningen skal i langt højere grad være nysgerrig og udforskende end konkluderende og konkluderende.

giver god mening for dem. Fx fortæller forældre om, at de på et fælles forældremøde bliver præsenteret for betydningen af, at forældre taler positivt om institutionen og andre forældre over for barnet. Det får forældrene til at være meget opmærksomme på at efterleve en sådan positiv tale.

2 Vejledning spejler barnets ressourcer

Det er vigtigt for forældrene, at personalet i en vejledningssituation ser barnet med alle de ressourcer, barnet har, frem for at personalet italesætter barnet som skaber af et problem. Ellers fortæller forældre, at de kan blive i tvivl om, hvorvidt personalet bryder sig om og formår at se hele deres barn og dermed også tage bedst mulig vare på og vejlede om, hvad der vil være godt for barnet.

3 Vejledning er konkret og nem at bruge

Vejledning skal være til at gå til, hvis forældrene skal handle på baggrund af den. Problemstillinger, som personalet vejleder forældre i, kan være mere eller mindre komplekse, men de handlinger, som forældrene vejledes om, mener de, skal være konkrete og nemme at gøre brug af i hverdagen. Forældre fortæller, at de fx har fået konkrete og brugbare greb til, hvordan de kan aflevere deres barn på en måde, hvor barnet ikke bliver helt ulykkelig.

4 Vejledning tager afsæt i personalets faglige vurdering

Forældre giver udtryk for, at de har stor respekt for personalets faglige erfaringer, fordi personalet "har haft så mange børn mellem hænderne", som en forælder formulerer det. Samtidig siger forældre, at vejledning fra personalet også gerne må være baseret på faglig viden fra faglitteratur. Det giver forældrene tillid til vejledningens kvalitet. Når personalet vejleder forældrene, skal det altså være tydeligt, at vejledningen tager afsæt i konkrete erfaringer og faglig viden frem for synsninger.

5 Vejledning lægger op til en fælles indsats

Forældre vil gerne have vejledning, der byder deres perspektiver velkommen og lægger op til en fælles indsats mellem hjem og daginstitution. Når personalet er åbent for forældrenes perspektiver, oplever forældrene at blive taget alvorligt. Frem for at blive påduttet en instruks oplever forældrene, at de sammen med personalet finder en fælles løsning på en udfordring for barnet. Det giver forældrene en følelse af at samarbejde med personalet om at sikre barnet et godt børneliv.

Udvalgte forældregrupper ønsker til vejledning

Tre grupper af forældre ønsker signifikant mere vejledning om specifikke temaer end andre forældre gør.

Forældre til børn i vuggestue siger JA TAK til mere vejledning end andre forældre om:

- **BARNETS SPROG** (N = 981)
 - 74 % af forældre til børn i vuggestue
 - 71 % af forældre til børn i integreret institution
 - 61 % af forældre til børn i børnehave
- **BARNETS MOTORIK** (N = 986)
 - 68 % af forældre til børn i vuggestue
 - 60 % af forældre til børn i integreret institution
 - 57 % af forældre til børn i børnehave
- **AKTIVITETER HJEMME MED BARNET** (N = 968)
 - 47 % af forældre til børn i vuggestue
 - 34 % af forældre til børn i børnehave
 - 34 % af forældre til børn i integreret institution
- **BARNETS OPDRAGELSE** (N = 959)
 - 45 % af forældre til børn i vuggestue
 - 34 % af forældre til børn i børnehave
 - 31 % af forældre til børn i integreret institution
- **AT FÅ HVERDAGEN TIL AT FUNGERE** (N = 964)
 - 35 % af forældre til børn i vuggestue
 - 30 % af forældre til børn i børnehave
 - 26 % af forældre til børn i integreret institution
- **BARNETS BASALE BEHOV** (N = 986)
 - 37 % af forældre til børn i vuggestue
 - 29 % af forældre til børn i børnehave
 - 26 % af forældre til børn i integreret institution
- **SIGNIFIKANT FLERE FORÆLDRE TIL BØRN I VUGGESTUE** end andre forældre får også vejledning i tre ud af de seks ovenstående temaer: motorik, opdragelse og basale behov.

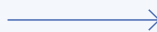
Note: Forældre indgår ikke, hvis de har svaret "Ved ikke" til, om de ønsker vejledning om de angivne temaer. Vejledningstemaer fremgår, hvis der er signifikante forskelle i svar mellem forældre til børn i hhv. vuggestue, børnehave og integreret institution.

Fædre siger JA TAK til mere vejledning end mødre om:

- **AKTIVITETER HJEMME MED BARNET** (N = 966)
 - 41 % fædre
 - 32 % mødre
- **BARNETS OPDRAGELSE** (N = 958)
 - 40 % fædre
 - 30 % mødre
- **AT FÅ HVERDAGEN TIL AT FUNGERE** (N = 962)
 - 34 % fædre
 - 25 % mødre
- **BARNETS BASALE BEHOV** (N = 963)
 - 36 % fædre
 - 23 % mødre
- **BARNETS SKÆRMBRUG** (N = 974)
 - 34 % fædre
 - 19 % mødre

→ **SIGNIFIKANT FLERE FÆDRE** end mødre får også vejledning om alle de nævnte temaer. Derudover får signifikant flere fædre end mødre vejledning om barnets motorik og skoleparathed.

Note: Forældre indgår ikke, hvis de har svaret "Andet" ved spørgsmålet: "Hvad er dit køn?" grundet for få observationer. Forældre indgår heller ikke, hvis de har svaret "Ved ikke" til, om de ønsker vejledning om de angivne temaer. Vejledningstemaer fremgår, hvis der er signifikante forskelle i svar mellem fædre og mødre.

Handler forældre anderledes på baggrund af vejledning fra personalet? (N = 592)

61 %

af FORÆLDRENE svarer JA

30 %

af FORÆLDRENE svarer NEJ

9 %

af FORÆLDRENE svarer VED IKKE

Note: Det er kun de forældre, der har svaret "Ja" til, at de har fået vejledning om mindst ét adspurgt tema, der er inkluderet i figuren. Tallene er vægtet.

Forældre under 35 år siger JA TAK mere vejledning end ældre forældre om:

→ BARNETS TRIVSEL (N = 955)

72 % af forældre under 35 år

63 % af forældre på eller over 35 år

→ BARNETS SOCIALE RELATIONER (N = 980)

72 % af forældre under 35 år

64 % af forældre på eller over 35 år

→ BARNETS LEG (N = 979)

68 % af forældre under 35 år

60 % af forældre på eller over 35 år

→ BARNETS MOTORIK (N = 986)

67 % af forældre under 35 år

55 % af forældre på eller over 35 år

→ AKTIVITETER HJEMME MED BARNET (N = 968)

44 % af forældre under 35 år

31 % af forældre på eller over 35 år

→ BARNETS OPDRAGELSE (N = 959)

40 % af forældre under 35 år

32 % af forældre på eller over 35 år

→ AT FÅ HVERDAGEN TIL AT FUNGERE (N = 964)

37 % af forældre under 35 år

25 % af forældre på eller over 35 år

→ BARNETS BASALE BEHOV (N = 965)

38 % af forældre under 35 år

23 % af forældre på eller over 35 år

→ BARNETS SKÆRMBRUG (N = 975)

32 % af forældre under 35 år

22 % af forældre på eller over 35 år

→ SIGNIFIKANT FLERE FORÆLDRE UNDER 35 ÅR end ældre forældre får også vejledning om alle de nævnte temaer.

Note: Forældre indgår ikke, hvis de har svaret "Ved ikke" til, om de ønsker vejledning om de angivne temaer. Vejledningstemaer fremgår, hvis der er signifikante forskelle i svar mellem forældre under 35 år og forældre på og over 35 år.

FORSKER

Vigtigt med fælles forståelse af vejledning

ANJA MARSCHALL:

Vejledning er ikke nødvendigvis et udbredt begreb ude i daginstitutionerne. Her taler man snarere om, at pædagogen kan 'guide' forældrene, hvis der er behov for det. Det bliver forstået som mindre anvisende. At 'guide' handler om, at pædagog og forælder udforsker en problematik i øjenhøjde og lægger deres forskellige perspektiver frem, hvorfra pædagogen kan pege på relevante handlemuligheder. Den her undersøgelse om forældresamarbejde peger på, at det netop er den guidende forståelse, ledere og forældre knytter til vejledning, når de fremhæver den som brugbar. Derfor er det vigtigt, at både politikere, kommuner samt ledelse og personale i de enkelte daginstitutioner er opmærksomme på, hvad der forstås ved de begreber, der bruges i og omkring pædagogisk praksis.

TEMA 3 – Organisering af forældresamarbejdet

Der er brug for gode rammer for det formelle og uformelle forældresamarbejde for, at gode intentioner om tillid, en god dialog og fleksibilitet kan blive udfoldet i praksis. Det kræver et særlig fokus på organiseringen af forældresamarbejdet. Det ser vi nærmere på i tema 3.

¶¶ Intranettet skal have fortjenesten for, at vi får billeder og informationer om vores børn. Man kan næsten følge med live. Det fylder meget. Det fylder også negativt. Der er mange beskeder, som det kan være svært at navigere i.

FORÆLDER TIL BARN I BØRNEHAVE,
INTEGRERET KOMMUNAL DAGINSTITUTION

Opstart

Opstartsmøder inden barnets start er udbredte

Forældresamarbejde starter typisk med barnets opstart i daginstitutionen. Der er forskel på, hvordan daginstitutionerne organiserer forældresamarbejdet om barnets opstart. Nogle daginstitutioner kommer på hjemmebesøg, andre danner legegrupper, og atter andre afholder fælles informationsmøder, hvor der også er andet fagpersonale til stede, fx en sundhedsplejerske fra kommunen. Langt de fleste daginstitutioner afholder desuden et formelt opstartsmøde, inden barnet begynder i institutionen, hvor personale og forældre bl.a. kan tale om forventninger til, at barnet skal starte i institutionen og om barnets basale behov, fx hvis barnet har allergier eller bedst kan lide at blive puttet til lur på en bestemt måde.

Opstartsmøder og materiale om forventninger til forældre:

- **90 %** af LEDERNE svarer, at daginstitutionerne holder opstartsmøder, inden barnet starter i institutionen (N = 472).
- **85 %** af FORÆLDRENE svarer, at de har været til opstartsmøde, inden barnet starter i institutionen (N = 1.021).
- **82 %** af LEDERNE svarer, at daginstitutionerne giver forældrene skriftligt materiale, der beskriver deres forventninger til forældresamarbejdet. Fx i velkomstmateriale mv. (N = 472).

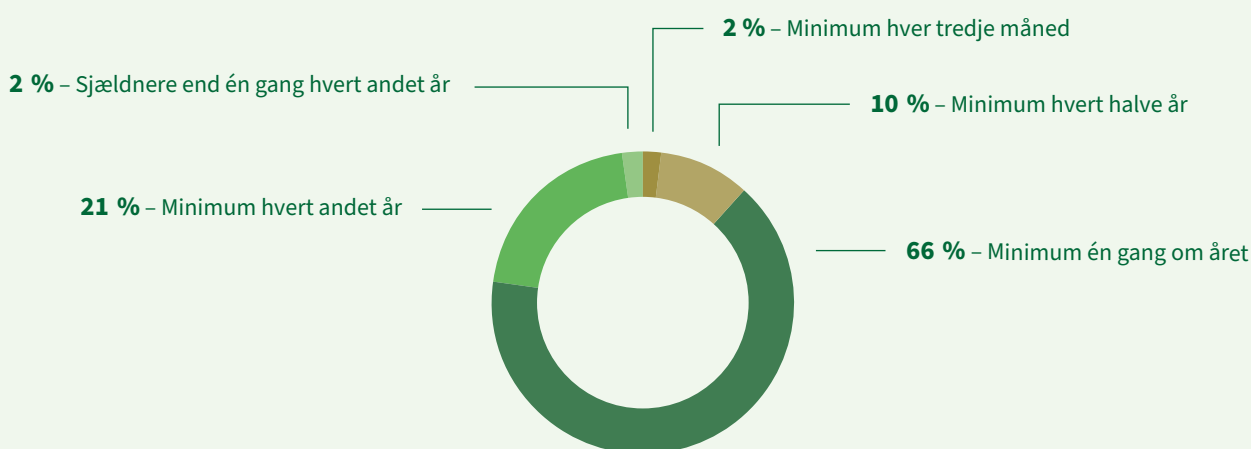
Forældre kan hjælpe andre forældre ved at sparre under opstart

Daginstitutioner organiserer på forskellig vis, at forældre kan være en ressource for hinanden – fx når barnet starter i institution. Det kan forældre gøre ved at dele erfaringer og sparre med hinanden. Ofte kan det være de samme udfordringer, forældrene møder under barnets opstart, hvor det kan være godt at høre, hvordan andre forældre fx oplever og håndterer afleverings- eller hentesituationer. En leder fortæller, at de i hendes institution har iværksat en ordning, hvor forældre, der har haft deres barn i institutionen i længere tid, kan melde sig som mentorer for nye forældre, der ønsker det. Lederen oplever, at det er nogle andre ting, forældrene kan dele med og spørge hinanden om, end de kan med personalet. Lederen siger:

” Så fortæller vi den nye familie, at der er de her mentorer, som man kan spørge om hjælp, hvis man vil [...]. Det kan være, at man ikke lige synes, at det er et spørgsmål til os, fordi man måske føler, at det er flovt, eller hvad det kan være. Så kan man snakke med nogle andre forældre om det.

LEDER I INTEGRERET KOMMUNAL DAGINSTITUTION

Ledere: Så ofte holder daginstitutionerne forældresamtaler for det enkelte barn (N = 458)

Note: Det er udelukkende de ledere, som har svaret "Ja" til, at der i deres daginstitution afholdes forældresamtaler for det enkelte barn, der har svaret på dette spørgsmål. Der er afrundet til hele procenter, hvorfor tal i denne figur ikke summerer til 100 %.

Forældresamtaler

Forældresamtaler danner afsæt for et fælles fokus på barnet

Forældresamtaler er et vigtigt formelt rum, som daginstitutionerne organiserer for at sikre vidensdeling mellem personale og forældre. Det gælder alle samtaler fra opstarts- til årlige trivselsamtaler. Både ledere og forældre giver udtryk for, at særligt forældresamtaler ved overgange er helt centrale. Det gælder både opstart i institutionen samt overgang til børnehave og skole. Forældresamtaler er et oplagt afsæt for, at forældrene kan få indblik og følge med i deres barns trivsel i daginstitutionen. Forældrene fortæller, at de får det største udbytte af samtalerne, når personalet systematisk har forberedt sig til dem, fx ved at observere barnet med fokus på specifikke forhold, ligesom hvis forældrene også har forberedt sig, fx ud fra specifikke spørgsmål fra personalet. Ellers kan forældresamtaler godt udvikle sig til en mindre brugbar "sludder for en sladder", som en forælder udtrykker det.

Ledere: Former for samtaler næsten alle daginstitutioner holder (N = 472)

- Planlagte samtaler mellem personale og forældre (97 %).
- Mulighed for løbende samtaler mellem personale og forældre efter behov (99 %).
- Forældresamtaler med personalet, hvor der også deltager andre faggrupper, fx sundhedsplejerske, socialrådgiver mv. (97 %).

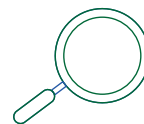
Dialog i hverdagen

Ledere og forældre oplever, at der er for lidt tid til dialog i hverdagen

En stor del af organiseringen af hverdagen handler om afleverings- og hentesituationer, hvor ledere og forældre ikke mindst har fokus på mulighederne for dialog mellem personalet og forældrene. Både ledere og forældre fortæller, at tid til at tale sammen i hverdagen er afgørende for, at personale og forældre bl.a. kan følge op på barnets trivsel. Forældrene oplever dog, at personalet ikke altid har tid til dialog, når forældrene afleverer eller henter deres barn. Lederne fortæller også, at der, når børnene bliver hentet, "ikke er hele ti minutter til at tale med alle forældre", som en leder formulerer det. Det skyldes ifølge disse ledere særligt færre personaleressourcer om eftermiddagen. Forældre forklarer, at de har stor forståelse for, at personalet skal bruge deres sparsomme tid med børnene, og forældrene har "lært at acceptere", at personalet ikke har mulighed for at

FORSKER

Der er et stort potentiale i at styrke relationen mellem forældrene i daginstitutionen

ANJA MARSCHALL:

Dialog og støtte forældrene imellem kan noget andet end dialog mellem personale og forældre. Både forældre og daginstitution har derfor meget at vinde ved at styrke relationen og fællesskabet mellem forældrene. Fx kan nye forældre få vigtige informationer fra de andre forældre, der har stor forståelse for, hvad det vil sige at være ny forælder i institutionen. Forældre kan også føle lettelse ved at tale med andre forældre om det, der fylder i familielivet, og opleve, at de ikke står alene med fx søskendejalousi og børn, der ikke vil sove. Desuden bliver det nemmere for forældrene at tale konstruktivt sammen, hvis børnene har en konflikt – også selvom forældrene ikke nødvendigvis er enige om en løsning på konflikten.

Daginstitutionen kan understøtte forældrekontakten på forskellige måder. Nogle institutioner har fx gode erfaringer med at kombinere fællesspisning og forældremøder, hvor personalet understøtter en åben dialog mellem forældrene. Den uformelle stemning kan ofte bringe både gode og sårbare samtaler på banen, og personalet får også indsigter i familielivet, som kan hjælpe dem til at understøtte familien og barnet bedst muligt.

tale med dem i det omfang, forældrene ønsker. Forældre oplever dog, at de kan aftale et tidspunkt til en snak med personalet, men forældrene synes samtidig, at det kan være svært at bede om, når de kan se, at personalet har nok at se til. En forælder siger om travlhed blandt personalet:

”Personalet har travlt. De kan ikke tale fem minutter med alle forældre. De er der for børnenes skyld, hvilket er helt fair og det rigtige.

FORÆLDER, SPØRGESKEMAS KOMMENTARFELT

VURDERER LEDERNE, at personalet har tid nok til at tale med forældrene, når de afleverer eller henter deres barn? (N = 472)

19%

I høj grad

59%

I nogen grad

22%

I mindre grad/slet ikke

Note: Tallene er vægtet.

Tre grunde til, at personalet ikke er tilgængeligt for dialog:

- Der er ikke nok personale til stede til at tale med forældrene om deres barn i afleverings- og hentesituationer. Det svarer:
75 % af LEDERNE
66 % af FORÆLDRENE
- Institutionen har en pædagogisk tilgang til, at aflevering/afhentning gøres kort. Det svarer:
18 % af LEDERNE
20 % af FORÆLDRENE
- Personalet prioriterer ikke højt nok at tale med forældre om deres barn i afleverings- og hentesituationer. Det svarer:
2 % af LEDERNE
19 % af FORÆLDRENE
- **LEDERE OG FORÆLDRE** ser samlet set de to første grunde som mest afgørende for, at personalet ikke er tilgængeligt for dialog, mens det primært er forældrene, der også ser den sidste grund som afgørende (N = 382 for ledere og N = 519 for forældre).

Note: Spørgsmålet er kun stillet til hhv. ledere og forældre, som ikke i høj grad mener, at personalet har tid nok/er tilstrækkeligt tilgængeligt til at tale med forældrene, når de afleverer og henter deres børn.

FORSKER

Aflevering og afhentning er vigtige pædagogiske situationer, som skal prioriteres

DORTE KOUSHOLT:

Hvordan ens barn har det, når forældre afleverer eller henter barnet i daginstitutionen, kan for de fleste forældre – og børn – præge resten af dagen. Hvis forældre oplever, at personalet har meget travlt eller foretrækker, at forældrene afleverer og henter deres barn hurtigt, kan forældrene holde sig tilbage fra at tage kontakt til personalet. Det er ikke et problem, hvis det sker nogle gange. Men hvis det udvikler sig til en kultur, at personale og forældre ikke taler om småting løbende, kan den manglende dialog blive problematisk på sigt. Derfor er de tidspunkter, hvor forældre afleverer og henter deres børn, vigtige pædagogiske situationer.

Forældre og børn kan også have brug for støtte til at gøre det til en god situation. Hvad der skal til, kan se forskelligt ud fra familie til familie. Det kan også ændre sig over tid. Det gør det vigtigt, at der er plads til dialog i situationen, og til at personalet kan give den konkrete støtte, der er brug for. Det betyder ikke, at personalet altid skal stå til rådighed, når forældre afleverer og henter deres børn. Det handler om, personale og forældre sammen er nysgerrige på, hvordan der kan skabes en bedre situation, og hvad det indebærer, at personale og forældre hver især gør i afleverings- og hentningssituationer.

VURDERER FORÆLDRENE, at personalet er tilstrækkeligt tilgængeligt til at tale med dem om deres barn, når de afleverer og henter i daginstitutionen? (N = 1.021)

49 %

I høj grad

39 %

I nogen grad

10 %

I mindre grad/slet ikke

Note: Der er afrundet til hele procenter, hvorfor disse tal ikke summerer til 100 %. Tallene er vægtet.

Sociale aktiviteter

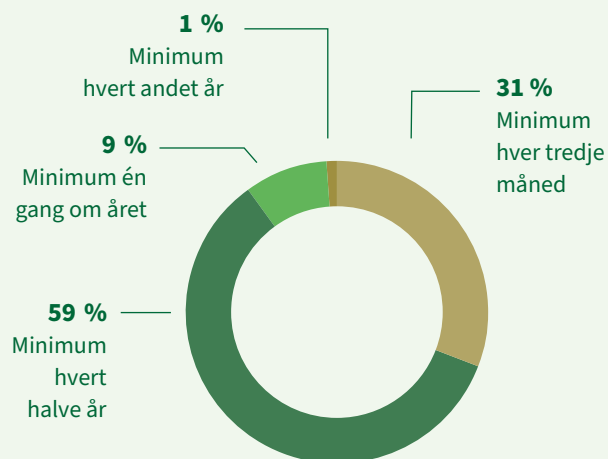
Sociale aktiviteter kan give øget kendskab til hinanden

Daginstitutionerne organiserer sociale aktiviteter som en del af forældresamarbejdet. Sociale aktiviteter kan ifølge ledere og forældre give personale og forældre, forældre og andre forældre samt forældre og andre børn mulighed for at lære hinanden bedre at kende. Ledere gør dog opmærksom på, at sociale relationer ikke opstår af sig selv, men at det kræver facilitering fra personalets side. En leder fortæller om det at understøtte forældrenes relationer til hinanden:

”Ligesom i børnegrupper så er der også i forældregrupper nogle forældre, som er lidt mere ude i periferien, og som måske ikke selv synes, de har så meget at byde ind med. Så er det fx dem, der bliver XX på det her projekt, fordi det har han [forælderen] faktisk mega god viden om. Så på den måde kan man også få fortalt nogle gode historier om hinanden blandt forældrene.

LEDER, INTEGRERET SELVEJENDE DAGINSTITUTION

Ledere: Så ofte holder daginstitutionerne sociale aktiviteter med forældre og børn (N = 446)

Note: Det er udelukkende de ledere, som har svaret "Ja" til, at der i deres daginstitution afholdes sociale aktiviteter, der har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Forældremøder

Forældremøder er et fælles forum for personale og forældregruppen

Forældresamarbejde organiseres også omkring forældremøder. Forældremøder fungerer som et fælles forum, hvor personale og gruppen af forældre mødes om forskelligt indhold, fx faglige oplæg, dialog og debat og valg til forældrebestyrelse og -råd. Ledere og forældre fortæller, at der ofte både er et formelt rum for ledere, personale og forældre i den samlede institution og for personale og forældre på den enkelte stue, ligesom forældremøder også indeholder et socialt aspekt.

Forældre oplever i mindre omfang fælles forældremøder som relevante

Det er langt fra alle forældre, der oplever, at forældremøder for alle forældre er relevante for dem at deltage i. Mens knap en tredjedel af forældrene (31 %) oplever det i høj grad, så oplever knap to ud af tre forældre, at forældremøderne for alle forældre blot i nogen grad (43 %), i mindre grad (19 %) eller slet ikke (3 %) er relevante for dem at deltage i. Det uddyber forældre i fokusgruppeinterview med, at den viden, de får på forældremøderne, er af meget overordnet karakter. Forældrene fortæller, at forældremøderne ofte ikke giver indsigt i barnets hverdag i daginstitutionen, som ellers er

det, forældrene først og fremmest ønsker at få viden om på møderne. Forældre peger desuden på, at forældremøderne kan være præget af envejskommunikation fra personale til forældrene. Forældrene siger også, at når forældrene får eller tager ordet, så er det ofte de samme forældre, der fylder.

Lederne oplever samtidig, at forældre kan være svære at få til at komme til forældremøderne – især de forældre, som daginstitutionen i forvejen har mindst kontakt til. Lederne fortæller imidlertid i fokusgruppeinterview om gode erfaringer i daginstitutionerne med forskellige organiseringsiltag for at fremme forældreengagementet i de fælles forældremøder. Fx har en institution gode erfaringer med et workshop-format for møderne, hvor forældrene er med til at arrangere møderne og pege på indhold til de forskellige workshops. Andre gode erfaringer handler om at kombinere forældremøder med et socialt arrangement, hvor der er mad og børn kan deltage og blive passet af udvalgt personale.

2015 til 2024: Forældre oplever forældremøder som mindre relevante i 2024 end før

Signifikant flere forældre oplever i 2024 forældremøderne som mindre relevante for dem at deltage i sammenlignet med i 2015. Mens 43 % af forældrene i 2015 oplever, at forældremøderne i høj grad er relevante at deltage i, er det i 2024 31 % af forældrene, der svarer det samme (N = 777 i 2024 og N = 536 i 2015).

Note: I 2024 og 2015 er det kun de forældre, som svarer, at deres barns daginstitution afholder forældremøder, der har haft mulighed for at besvare spørgsmålet.

FORSKER

Der er potentiale i at inddrage forældres perspektiver, når forældremøder skal planlægges

ANJA MARSCHALL:

Mange daginstitutioner døjer med, at deres forældremøder ikke er særlig velbesøgte. Det forsøger institutionerne at gøre noget ved på forskellige måder – måske hyrer institutionen en oplægsholder ud fra en forhåbning om, at det vil lokke flere forældre til at deltage i møderne. Det kan være, at det virker. Men frem for at gætte på løsningen er det en bedre idé at spørge forældrene direkte, hvad de ønsker sig af forældremøderne og lade det være udgangspunktet. Nogle gange kan det resultere i, at forældremøderne omstruktureres fuldstændig. Andre gange er det nok med små justeringer. Uanset om ændringerne er store eller små, vil behovet for at tilpasse forældremøderne dog være konstant. Ligesom børnegruppen løbende ændrer sig og kalder på tilpasning af den pædagogiske praksis, så ændrer forældregruppen sig også, og det kalder på samme måde på, at man i institutionen fortsætter med at være nysgerrige på de aktuelle behov og ønsker.

VURDERER FORÆLDRENE fælles forældremøder som relevante at deltage i? (N = 1.021)

31 %

I høj grad

43 %

I nogen grad

22 %

I mindre grad/slet ikke

Note: 5 % af forældrene har desuden svaret, at de "Deltager ikke i forældremøder". Der er afrundet til hele procenter, hvorfor disse tal ikke summerer til 100 %. Tallene er vægтет.

2015 til 2024:

Forældremøder afholdes i færre daginstitutioner og sjældnere i 2024 end før

Signifikant færre daginstitutioner afholder forældremøder i 2024 end i 2015. De daginstitutioner, der afholder forældremøder i 2024, gør det signifikant færre gange om året sammenlignet med i 2015. Det angiver lederne i spørgeskemaundersøgelsen.

Lille nedgang i antallet af daginstitutioner, der afholder forældremøder

- 2015: **97 %** af daginstitutionerne afholder forældremøder (N = 447)
- 2024: **93 %** af daginstitutionerne afholder forældremøder (N = 472).

Forældremøder bliver afholdt sjældnere

- Minimum hver tredje måned eller hvert halve år
2015: **36 %**
2024: **16 %**
- Minimum én gang om året
2015: **62 %**
2024: **82 %**
- Minimum hvert andet år eller sjældnere
2015: **2 %**
2024: **2 %**
(N = 444 i 2015 og N = 441 i 2024).

Note: I 2015 og 2024 er det kun de ledere, som svarer, at daginstitutionen afholder forældremøder, der har haft mulighed for at besvare spørgsmålet om, hvor hyppigt de afholder disse.

Ledere og forældre har samme top tre over ønsker til udbytte af forældremøder:

- Forældre får viden om barnets hverdagsliv i institutionen. Det svarer:
93 % af LEDERNE
78 % af FORÆLDRENE
- Forældre får viden om institutionens pædagogiske arbejde. Det svarer:
85 % af LEDERNE
75 % af FORÆLDRENE
- Forældre lærer de andre forældre at kende. Det svarer:
72 % af LEDERNE
50 % af FORÆLDRENE
- **LEDERNE** vægter imidlertid alle tre former for udbytte af forældremøderne højere end FORÆLDRENE (N = 472 for ledere og N = 735 for forældre).

Note: Spørgsmålet er kun stillet til forældre, som svarer, at deres barns daginstitution afholder forældremøder, og som ikke har svaret, at de ikke deltager i forældremøderne.

Er digital kommunikation er et godt supplement til mundtlig dialog?

96 %

af LEDERNE er enige eller overvejende enige (N = 472)

85 %

af FORÆLDRENE er enige eller overvejende enige (N = 1.021)

Digital kommunikation

Ledere og forældre ser digital kommunikation som et godt supplement til mundtlig dialog

En væsentlig del af kommunikationen mellem personale og forældre er organiseret, så den foregår digitalt via alt fra intranet til e-mail og sms. Størstedelen af ledere og forældre mener, at digital kommunikation er et godt supplement til den mundtlige dialog mellem personale og forældre. Det svarer 62 % af lederne og 44 % af forældrene, at de er enige i, og 34 % af lederne og 41 % af forældrene, at de er overvejende enige i. Samtidig kan forældrene opleve, at den digitale kommunikation sker på bekostning af den mundtlige dialog. Det er cirka hver fjerde forælder (26 %) enten

enig eller overvejende enig i. På samme måde svarer knap hver fjerde af lederne (24 %), at de enten er enige eller overvejende enige i, at digital kommunikation har erstattet den dialog, personalet har med forældrene, når forældrene afleverer og henter deres barn. Resultaterne peger samlet set på, at digital kommunikation ikke kan stå alene og erstatte den mundtlige dialog i forældre-samarbejdet, men at det godt kan ske, at den gør det.

Forældre oplever et behov for, at kommunikation på intranettet fokuseres

Det er både positive og negative sider ved digital kommunikation i hverdagen, der fylder i fokusgruppeinterview med ledere såvel som med forældre. Samlet set peger de to grupper erfaringer dog på et behov for en mere fokuseret digital kommunikation.

Forældre: tre gode grunde til digital kommunikation

- Det giver et godt indblik i børnenes hverdag med digital(e) tekst og billeder.
- Det skaber et godt overblik over vigtige informationer, når de er samlet digitalt.
- Det sparer tid at kommunikere om fx sygdom eller hentetider digitalt.

2015 til 2024:

Flere ledere oplever i 2024, at digital kommunikation har erstattet mundtlig dialog i afleverings- og hentesituationer

Signifikant flere ledere er i 2024 (24 %) sammenlignet med i 2015 (16 %) enige eller overvejende enige i, at den digitale kommunikation har erstattet den mundtlige dialog mellem personale og forældre i afleverings- og hentesituationer (N = 403 i 2015 og N = 472 i 2024).

Omvendt er der i 2024 signifikant færre forældre (26 %) end i 2015 (32 %), som er enige eller overvejende enige i, at digital kommunikation sker på bekostning af den dialog, forældrene har med personalet, når de afleverer og henter deres barn (N = 583 i 2015 og N = 583 1.021 i 2024).

Note: Det er kun hhv. ledere og forældre, som har angivet, at daginstitutionen bruger digitale redskaber til at kommunikere med forældrene, der har haft mulighed for at svare på spørgsmålet om, hvorvidt den digitale kommunikation har erstattet mundtlig dialog mellem personale og forældre.

Hvad er de tre mest anvendte digitale redskaber til kommunikation med forældre? (N = 472)

94 %

af LEDERNE svarer INTRANET

52 %

af LEDERNE svarer SMS

26 %

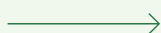
af LEDERNE svarer E-MAIL

En forælder fortæller her først positivt om brugen af intranettet i forældresamarbejdet, men fremhæver derefter også nogle af de negative aspekter, der kan følge med:

” Intranettet skal have fortjenesten for, at vi får billeder og informationer om vores børn. Man kan næsten følge med live. Det fylder meget. Det fylder også negativt. Der er mange beskeder, som det kan være svært at navigere i. Jeg forstår tanken bag det, men det er ikke fordrende for samarbejdet. Man har sit hyr med at følge med i det. Det er på godt og ondt.

FORÆLDER TIL BARN I BØRNHAVE,
INTEGRERET KOMMUNAL DAGINSTITUTION

For forældre kan det opleves som et paradoks, at de på den ene side gennem billeder og beskeder kan få et godt indblik i deres barns hverdag, hvor de har alt samlet det samme sted, og på den anden side kan risikere at få så meget information, at de opgiver at følge med. Derfor peger forældre på, at det kan være en idé at fokusere den digitale kommunikation og moderere, hvor meget information der bliver sendt ud fra daginstitutionens side. En forælder konkretiserer, hvordan informationsstrømmen kan blive for voldsom, når man fx får 14 beskeder om en kommende vandkamp i institutionen. Både ledere og forældre fremhæver desuden, at det ikke er al slags kommunikation, der er egnet til at blive formidlet skriftligt. Lederne fortæller, at e-mails og beskeder kan være u hensigtsmæssige, når det drejer sig om følsomt indhold eller kritik. I de tilfælde prioriterer lederne at ringe op til forældrene for at tale med dem så hurtigt som muligt, så der ikke er noget, der eskaleres og bliver til en større konflikt. Forældre peger også på, hvordan beskeder på intranettet fra leder og personale kan virke u hensigtsmæssigt, fordi de kan misforstås.

2015 til 2024:

Intranet er i 2024 stadig den mest anvendte digitale kommunikationsform

Intranettet er i 2024 ligesom i 2015 den mest anvendte digitale kommunikationsform i daginstitutionerne, som de bruger endnu mere i 2024 end før. Signifikant flere daginstitutioner bruger i 2024 desuden SMS sammenlignet med i 2015, mens signifikant færre bruger e-mail til at kommunikere med forældrene.

Ledere: Udvikling i brug af de nu tre mest anvendte digitale redskaber til kommunikation med forældrene

→ **INTRANET**

2024: **94 %**

2015: **74 %** af daginstitutionerne

→ **SMS**

2024: **52 %**

2015: **27 %** af daginstitutionerne

→ **E-MAIL**

2024: **26 %**

2015: **47 %** af daginstitutionerne

(N = 472 i 2024 og N = 440 i 2015).

VURDERER LEDERNE, at den digitale kommunikation hæfter nogle forældre af? (N = 472)

7%

af LEDERNE er i høj grad enige

36%

af LEDERNE er i nogen grad enige

Der er forældre, der hæftes af den digitale kommunikation

Der er forældre, der har svært ved den digitale kommunikation – fx grundet svage læsefærdigheder eller manglende overskud i hverdagen. Lidt under halvdelen af lederne vurderer enten i høj grad (7 %) eller i nogen grad (36 %), at den digitale kommunikation hæfter nogle forældre af, som ikke er vant til at kommunikere digitalt. En leder siger sådan her:

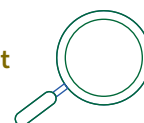
”Nogle [forældre] kan sprogligt ikke kommunikere på dansk, en er døv, og andre har blot behov for, at vi lige tager fat i dem personligt.

LEDER, INTEGRERET SELVEJENDE DAGINSTITUTION

Lederne har i den sammenhæng udviklet forskellige strategier til at få vigtige beskeder frem til de forældre, der ikke bruger digital kommunikation. Fx fortæller ledere, at de henvender sig mundtligt til de pågældende forældre, så forældrene får informationer på den måde. Daginstitutioner kan også sørge for at oversætte informationer til engelsk eller andre sprog, som de giver forældrene med hjem på en printet seddel, hvis forældrene ikke taler dansk. ”Vi går med livrem og seler”, fortæller en leder.

FORSKER

Digital kommunikation har ændret forældresamarbejdet radikalt

KAREN IDA DANNESBOE:

Digital kommunikation har på godt og ondt åbnet for nye muligheder i forældresamarbejdet. Den digitale kommunikation muliggør fx, at forældre til børn i vuggestue i løbet af dagen kan følge med i, hvornår børnene sover, hvad de har spist osv. Forældre er generelt glade for indsigt i barnets liv, men informationer om barnet kan også give forældrene en oplevelse af, at de skal handle på den. Forældre kan bl.a. bruge informationer om barnets søvn til at planlægge og justere familie- og arbejdsliv. Nogle forældre vil opleve disse informationer som en hjælp i hverdagen, andre vil opleve et pres, og atter andre vil opleve kommunikationen som overvældende og måske slet ikke få læst beskederne. Samtidig bruger personalet tid på digital kommunikation, der kan tage tid fra børnene. Derfor er det helt centralt, at hvert dagtilbud overvejer, hvad den digitale kommunikation skal anvendes til, og hvilket omfang det digitale samarbejde skal have.

Litteraturliste

Børne- og Undervisningsministeriet. (2018). *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold.*

Børne- og Undervisningsministeriet. (2019). *Fakta om "1.000-dages-program – en bedre start på livet"*.

Børne- og Undervisningsministeriet. (2023). *Kommissorium for Trivselskommissionen*, 11. august, 2023.

Børne- og Undervisningsministeriet. (2024). *Undersøgelse af PPR's samarbejde med dagtilbud. En deskriptiv spørgeskemaundersøgelse blandt PPR-ledere og dagtilbudsschefer.*

Christoffersen, M. N., Højen-Sørensen, A.K., & Laugesen, L. (2014). *Daginstitutionens betydning for børns udvikling. En forskningsoversigt.* København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Dannesboe, K. I., Juhl, P., & Westerling, A. (2018). *Læringskufferter og hjemmelæringsmiljøer.* Cedif, Roskilde Universitetscenter.

EVA. (2016). *Forældresamarbejde i daginstitutioner.* København: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2017). *Forældresamarbejde om børneperspektiver i læringsmiljøet.* København: Danmarks Evalueringsinstitut, KL og BUPL.

EVA. (2020). *Læringsmiljø i kommunale børnehaver.* National undersøgelse. København: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2022). *Børn i udsatte positioner i dagtilbud. National kortlægning af kommuners understøttende arbejde.* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2024a). *Børn i udsatte positioner i daginstitutioner. Spørgeskemaundersøgelse blandt dagtilbudsschefer,* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2024b). *Børnefællesskaber og børn i udsatte positioner i dagtilbud. En kvalitativ undersøgelse af pædagogiske lederes og personales forståelser af og arbejde med børnefællesskaber og børn i udsatte positioner.* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

Gulløv, E., & Kampmann J. (2021). *Civilisering af forældre – en del af børnehavens projekt?* Dansk Pædagogisk Tidsskrift, 2021, Nr. 4.

Holstein, B. E., Henriksen, T. B., Rayce, S. B., Ringsmose, C., Skovgaard, A. M., Teilmann, G. K., & Væver, M. S. (2021). *Mental sundhed og psykisk sygdom hos 0-9-årige børn* (1. udgave). København: Vidensråd for Forebyggelse.

Jeppesen, P., Obel, C., Lund, L., Madsen, K.B., Nielsen, L., Nordentoft, M. (2020). *Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – forekomst, fordeling og forebyggelsesmuligheder.* København: Vidensråd for Forebyggelse: 1-359.

Juhl, P., Westerling, A., & Dannesboe, K. I. (2023). "Hun er jo mit barn, men det er deres sted" – Forældre og pædagogers grænsesøgning i hverdagens samarbejde. *Barn – forskning om barn og barndom i Norden*, 41(1).

Kousholt, D. (2014). Samarbejde mellem pædagoger og forældre – set fra familiers hverdagsliv. I: Jensen, A. K. (red.), *Morgendagens pædagoger. Grundlæggende viden og færdigheder.* (s. 119-133). København: Akademisk Forlag.

Kousholt, D. (2017). *Samarbejde med forældre om børns fælles liv i institutioner.* I: K. E. Petersen, & T. Erlandsen (red.), *Pædagogen som myndigheds-person: en grundbog* (s. 287 – 305). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Larsen, M.R. (2005). Perspektiver på de institutionelle betingelsers betydning for forældresamarbejde. I: Højholt, C. (red.). *Forældresamarbejde – forskning i fællesskab.* København: Dansk Psykologisk Forlag.

Larsen, M. R., Højholt, C., & Stanek, A. H. (2014). *Børnefællesskaber – om de andre børns betydning: At arbejde med rummelighed og forældresamarbejde,* (2. udgave). Frederiksberg: Frydenlund Academic.

Lindeberg, N. H., Hansen, A. T., Vixø, K., Madsen, D. C., Bjerre, L. B., Lundby, A., Mahoney, A. M., Lautrup, M. A. (2023). *Kvalitet i dagtilbud. National undersøgelse af kvalitet i pædagogiske læringsmiljøer og rammer i kommunale daginstitutioner og dagplejen for 0-2-årige børn.* Holbæk og København: EVA & VIVE.

Lynggaard, E. M. (2021). *Forældre må fortsætte med at aflevere uden dørs – Det er en rædselsfuld ide*. TV 2 Øst. Lokaliseret 8. august 2024 på: <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2021-09-10-foraeldre-maa-fortsætte-med-at-aflevere-boern-udendørs-det-er-en-raedselsfuld-ide>.

Madsen, K.R., Román, J.E.I., Damsgaard, M.T., Holstein, B.E., Kristoffersen, M.J., Pedersen, T.P., Michelsen, S.I., Rasmussen, M., Toftager, M. (2023). *Skolebørnsundersøgelsen 2022*. København. Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

Matthiesen, N., Tanggaard, L., & Cava-da-Hrepich, P. (2021). *Skal vi vinke? Tillid, kommunikation og pædagogik i forældresamarbejde i dagtilbud*. København: Akademisk Forlag.

Munck, C., & Marschall, A. (2023a). De værdigt trængende – en udforskning af det vanskelige forældresamarbejde i daginstitutionen. *Nordiske Udkast*, 51(1), 109-131.

Munck, C. & Marschall, A. (2023b). Omsorg og risikovurderinger i daginstitutionen – når forældres omsorg og livsførelse tolkes som uvilje til samarbejde. *Psyke & Logos*, 44(1), 50–66.

Nielsen, R. S., & Grangaard, S. (2022). *Institutioners læring fra Corona: praksis, brug, indretning og bygninger Notat fra pilotstudie som led i forskningsprojektet RESPOND – Rammerne for den nye hverdag*. Aalborg: Department of the Built Environment, Aalborg Universitet.

Nielsen, S. (2023). *Formand for Forældrenes Landsorganisation: Dårlig kvalitet i dagtilbud presser forældre ud af arbejdsmarkedet*. Politiken. Lokaliseret 8. august 2024 på: <https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art9524057/D%C3%A5rlig-kvalitet-i-dagtilbud-presser-for%C3%A6ldre-ud-af-arbejdsmarkedet>

Ringsmose, C., & Svinth, L. (2019). *Virkningsfuldt pædagogisk arbejde i dagtilbud* (1. udgave). København: DPU, Aarhus Universitet.

Ringsmose, M. (2014). Kollegial feedback og forældresamarbejde. I: A. Kastrup Jensen (red.), *Morgendagens pædagoger: grundlæggende viden og færdigheder*, 135-149. København: Akademisk Forlag.

Rådet for Børns Læring. (2017). *Beretning fra formandsskabet*.

Social- og Boligstyrelsen. (2022). *Tidlig opsporing og reaktion*. Lokaliseret den 28.6.2024 på <https://www.social.dk/boern-og-unge/forebyggende-og-stoettende-indsatser/viden-og-temaer/tidlig-opsporing-og-reaktion>

Thyrri, I., Mikkelsen, J. A., Hansen, L. (Instruktion). (2019). *Daginstitutioner bag facaden, 2019*. [Tv dokumentar]. TV 2 Danmark.

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk